

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

4. február 2024

3

Slovo

Fiducia supplicans

NOVÁ DEKLARÁCIA DIKASTÉRIA PRE NÁUKU VIERY

Nechajte maličkých prísť ku mne

ROZHOVOR O DEŤOCH V CERKVI

Jeden rodič a jeden príjem

PROBLÉMY RODÍN S JEDNÝM RODIČOM

3 SVÄTÝ OTEC

Sv. František Xaverský
– misionár modernej
doby

4 TÉMA

Fiducia supplicans

8 ROZHOVOR

Nechajte maličkých
prísť ku mne

10 IKONA

Igorovská ikona
Bohoroďičky

13 PRÍBEH

Spomienky
na môjho otca

14 ROZHOVOR

Nakopni telo,
nakrím dušu

16 RODINA

Jeden rodič a jeden
príjem
Aj deti sú osobnosti (2)
Potrebuje láska
pravidlá? (2)

24 SPOLOČNOSŤ

Sloboda slova v ohrození

26 UDALOSŤ

Zahrnel hlas nad
vodami

ĽUDSKÁ TRPEZLIVOSŤ

» Juraj GRADOŠ

Naša trpezlivosť vyviera v tej Božej. Čím viac je tej Božej v nás, tým sme trpezlivejší. Boh chce, aby sme boli takí. A preto sa o nás stará. Učí nás trpezlivosti. Buduje potrebné zázemie preto, aby sme takí boli. Aby sme sa mu v trpezlivosti čím viac podobali.

Základom našej trpezlivosti navonok je trpezlivosť s nami samými. Lenže ako byť sám so sebou trpezlivý, ak ľudia okolo takí ku mne nie sú? Je to fakt. No stále je tu niekto, kto je k tebe trpezlivý – aj keby celý svet nebol. Boh. Je tvoj dokonale milujúci Otec, a tak nemôže byť s tebou netrpezlivý. A aby ti to dokázal, dáva ti svoje odpustenie. Zmieruje sa s tebou vždy, keď o to úprimne požiadaš. Nečaká na zmenu, neodpúšťa, až sa premeníš, až budeš dokonalý. Je trpezlivý s tvojím súkromným procesom objavovania jeho obrazu v tebe samom. S tempom i výberom oblasti. A ak on je trpezlivý, prečo teda nebyť sám. Veď práve na jeho trpezlivosti k nám, nie na našej vlastnej, záleží.

Trpezlivosť navonok budujeme najlepšie s kamarátmi. Teda v spoločnosti či spoločenstve. Už sme naozaj mnohým slovám zmenili obsah. Spoločenstvo môžeš vytvoriť kdekoľvek a s kýmkoľvek. Môže byť na zápase. Alebo proteste. Všade. Stačí, ak ťa s niekým bude spájať spoločný cieľ. A Boh ti také spoločenstvo dáva. I keď dnes možno už nie je také, aké by malo byť. Ale stále tu je. Cirkev. Nielen tá veľká, ale i tá tvoja. Tebe bližšia, realnejšia. Tam, kde sa modlíš. Byť s bratmi a sestrami vo viere kamarátmi je super. A ešte lepšie je mať kamarátov v rodine. Je to práve to, čo na ceste zdokonaľovania svojej trpezlivosti potrebuješ. A je to na nezapltenie, ako je na nezapltenie skutočný priateľ.

Ak mám trpezlivo čakať, kým osoba pri mne nezakročí, niekedy sa potrebujem uistiť, že tu je. Že neutiekla. Potrebujem aspoň dotyk. A i ten mi dáva Boh. Môžem sa ho dotýkať v Eucharistii. Počúvať v Božom slove. Hľadiť mu do očí na ikone. Potrebujem mať víziu úspechu. Dôveru, že on to dokáže. Že je mocnejší než moje problémy. Že s ním dôjdem do cieľa svojej cesty. A tým nie je smrť, ale blaženosť. Predstav si ju. Predstav si, ako Boh z teba sníma ťarchu tvojho života. Tie tony očakávaní. Cudzie i tvoje vlastné. Predstav si radosť, ktorú zacítiš, keď po rokoch chodenia kolenačky či plazenia budeš môcť lietať.

Skandinávia | freepik.com

Už ťa nič neobmedzí. Budeš dokonale slobodný. Dokonale radostný...

Túto svoju predstavu ukáž Bohu. Rozprávaj sa s ním. Buduj svoj vzťah s ním v modlitbe. Stíš sa. Spomaľ. Nechci všetko a hneď. Nie tu a teraz. V modlitbe si buduj plán svojho približovania sa k Bohu. A trpezlivo ho naplňuj. Nedávaj si obmedzenia času. Len choď do toho naplno. Prestaň sa správať ako porazený. Zdvihni hlavu. Poohliadni sa dookola. Všimaj si ľudí okolo seba. Svet naokolo. I seba samého. Svoje pocity. Zavri oči. Vnímaj vánok. Svoj dych. Prúd vody... A tak objavuj Boha a jeho trpezlivosť i v tejto chvíli.

Gradoš

Socha sv. Františka Xaverského na kartovom moste v Prahe | wikimedia.com

SV. FRANTIŠEK XAVERSKÝ – MISIONÁR MODERNEJ DOBY

» Marek BARAN

Svätý Otec vo svojom katechetickom cykle pokračoval v predstavovaní niekoľkých vzorov apoštolskej horlivosti.

Dnes si vyberáme za príklad svätého Františka Xaverského: niektorí ho považujú za najväčšieho misionára modernej doby. František Xaverský je patrónom katolíckych misií podobne ako svätá Terézia od dieťaťa Ježiša. Svätý František Xaverský sa narodil do vznešenej, ale chudobnej rodiny v Navarre na severe Španielska v roku 1506. Odišiel na štúdiá do Paríža – bol svetáckym, inteligentným mladým mužom. Tam sa stretol s Ignácom z Loyoly. Ten mu dával duchovné

cvičenia a zmenil jeho život. Opustil celú svoju svetskú kariéru, aby sa stal misionárom. Stal sa jezuitom, zložil sľuby. Potom sa stal kňazom a išiel evanjelizovať, bol poslaný na východ. Bol teda prvým z veľkého zástupu misionárov, ktorí boli zapálení v modernej dobe, ochotní znášať nesmierne ťažkosti a nebezpečenstvá, aby sa dostali do cudzích krajín a stretli sa s národmi z úplne neznámych kultúr a jazykov, poháňaní len veľmi silnou túžbou dať poznať Ježiša Krista a jeho evanjelium.

Misionárom bol približne jedenásť rokov a za ten čas vykonal mimoriadne dielo.

Xaverský strávil na lodiach viac ako tri a pol roka. To všetko preto, aby sa dostal do Indie, potom z Indie do Japonska. Prišiel do Goa v Indii a zriadil si tam svoju základňu, ale nezastavil sa tam. Vydal sa evanjelizovať chudobných rybárov na južnom pobreží Indie, učil deti katechizmus a modlitby, krstil a staral sa o chorých. Potom počas nočnej modlitby pri hrobe svätého apoštola Bartolomeja pocítil, že musí ísť za hranice Indie. Aké mal pocity, vieme pochopiť z jeho listov, kde píše: „Nebezpečenstvá a utrpenia, ak sú prijaté dobrovoľne a výlučne z lásky a služby k Bohu, nášmu Pánovi, sú pokladmi bohatými na veľkú duchovnú útechu. Tu by človek za niekoľko rokov mohol prísť o zrak od priveľkého množstva slz radosť!“ (20. januára 1548) Keď videl Pánovo dielo, plakal od radosťi.

Jedného dňa v Indii stretol Japonca, ktorý mu rozprával o svojej vzdialenej krajine, kam sa ešte žiadny európsky misionár neodvážil ísť. František Xaverský mal apoštolský nepokoj ísť ďalej, preto sa rozhodol čo najskôr odísť. Tri roky v Japonsku boli veľmi ťažké pre podnebie, pre nevoľu a neznalosť jazyka, ale aj tu zasiaté semená priniesli neskôr veľké ovocie. Veľký snívajúci František Xaverský si v Japonsku uvedomil, že najdôležitejšou krajinou na misiu v Ázii bola práve Čína. Jeho plán však zlyhal: zomrel pred bránami Číny, na malom ostrove Sancian oproti čínskemu pobrežiu, márne čakajúci na vyloďenie sa na pevnine neďaleko Kantonu. 3. decembra 1552 zomrel úplne opustený, vedľa neho bol len jeden Číňan, ktorý ho strážil.

Jeho veľmi intenzívna činnosť bola vždy spojená s modlitbou, so spojením s Bohom, mystickým a kontemplatívnym. Nikdy neopustil modlitbu, pretože vedel, že v nej nachádza posilu. Kdekoľvek bol, mal veľkú starostlivosť o chorých, chudobných a deti. Láska ku Kristovi bola silou, ktorá ho hnala za najvzdialenejšie hranice, s neustálou námahou a nebezpečenstvom prekonával neúspechy, sklamanie a znechutenie, ba dávali mu útechu a radosť, že nasleduje Ježiša a slúži mu až do konca. Nech nám všetkým Pán dá radosť z evanjelizácie, radosť z pokračovania tohto veľmi krásneho posolstva, ktoré nás všetkých robí šťastnými. (úryvok z katechézy zo 17. mája 2023)

Pápež František pripomenul veriacim dôležitosť kontemplácie a adorácie: V dieťati Ježišovi vidíme Boha, ktorý sa stal človekom. Pozerajme sa teda na neho, žasnime nad jeho pokorou. Kontemplovať Ježiša, stáť pred ním, adorať ho v Eucharistii, to nie je plytvanie časom, ale je to dávanie zmyslu času; je to nachádzanie smeru života v jednoduchosti ticha, ktoré naplňa srdce. Nájdime si čas aj na to, aby sme sa pozreli na deti, tak ako hľadeli mudrci na Ježiša: hľadme na maličkých, ktorí nám takisto hovoria o Ježišovi, s ich dôverou, bezprostrednosťou, úžasom, zdra-

vou zvedavosťou, schopnosťou spontánne plakať, smiať sa a snívať. Boh sa stal takýmto. Dieťaťom, dôverčivým, jednoduchým, milujúcim život (porov. Múdr 11, 26). Ak budeme stáť pred dieťaťom Ježišom a v spoločnosti detí, naučíme sa žasnúť a budeme pokračovať jednoduchšie a lepšie, tak ako mudrci. Budeme schopní mať nový a tvorivý pohľad na problémy sveta. (Marek Baran)

wikimedia.org

FIDUCIA SUPPLICANS

» Miroslav DANCÁK

Dikastérium pre náuku viery vydalo 18. decembra 2023 deklaráciu *Fiducia supplicans*, ktorá umožňuje kňazom za istých presne stanovených okolností udeľovať pastoračné (t. j. nie liturgické ani sviatostné) požehnanie ľuďom, ktorí žijú v iregulárnych partnerských zväzkoch. Medzi ne patria civilne zosobášení, ako aj žijúci v partnerských zväzkoch bez ohľadu na pohlavie.

Deklarácia, ktorú schválil pápež František, nemení doktrínu manželstva a požehnanie nepredstavuje schválenie zväzku. Deklarácia vyvolala v Cirkvi na celom svete veľký rozruch a rôzne reakcie. So súhlasom a nadšením ju privítali kruhy tzv. otvorených a silne progresívnych katolíkov vrátane duchovenstva v Nemecku či Rakúsku. Vyhlásenie vyvolalo množstvo otázok, z ktorých niektoré hlasno rezonujú aj v našom verejnom priestore.

Fiducia supplicans vysvetľuje rozdiel medzi liturgickým požehnaním napríklad manželského páru a žiadosťou o požehnanie ako formy osobnej zbožnosti. Keď dvaja ľudia požiadajú kňaza o požehna-

nie, aj keď je ich stav „neregulárny“, kňaz to bude môcť urobiť, pričom sa musí vyhnúť gestám, ktoré sa podobajú obradu slávenia sviatosti manželstva.

Dokument, ktorý sa zaoberá témou požehnaní, rozlišuje medzi rituálnym a liturgickým požehnaním a spontánnym požehnaním, ktoré sa podobá gestám ľudovej zbožnosti. Práve v tejto druhej kategórii sa uvažuje o možnosti požehnaní aj tých, ktorí nežijú podľa noriem kresťanskej náuky, ale prosia o požehnanie.

KBS vydala pastoračné usmernenie k dokumentu *Fiducia supplicans* vo svetle tlačového vyhlásenia toho istého

dikastéria zo 4. januára 2024. Vzhľadom na teologicko-biblické vnímanie ľudskej dôstojnosti je zrejmé, že človek, ktorý je vzácny pre Boha, nemôže byť vzácny pre Cirkev. Cirkev túži všetkých priviesť k naplneniu konečného cieľa – spásy.

Dokument súčasne jasne stanovuje, že „sú neprípustné obrady a modlitby, ktoré by mohli spôsobiť zmätočnú zámenu medzi tým, čo je konštitutívnym znakom manželstva ako „výlučného, stabilného a nerozlučiteľného zväzku medzi mužom a ženou, prirodzene otvoreného pre plodenie detí“, a tým, čo mu odporuje. Toto presvedčenie vychádza z trvalej katolíckej náuky o manželstve. Iba v tomto kontexte nachádzajú sexuálne vzťahy svoj prirodzený, správny a plne ľudský význam. Náuka Cirkvi v tomto bode zostáva pevná“ (FS 4).

Aby sa predišlo nedorozumeniam v prípade aplikácie tohto dokumentu, KBS vydala toto pastoračné usmernenie:

1. Úsilie o spásu každého človeka je cieľom a poslaním Cirkvi a jej pastoračných požehnaní.
2. Ak o požehnanie požiadajú ľudia žijúci v iregulárnych zväzkoch, kňaz ho môže udeliť iba po tom, ako žiadateľov pravdivo informoval o skutočnom zmysle a celi tohto požehnaní, ktorým je prosba o pokoj, zdravie a iné dobré veci, a zároveň oslobodenie od všetkého, čo je v živote osoby v rozpore s evanjeliom, ako aj prosba o posilnenie k životu podľa Božej vôle (porov. Tlačové vyhlásenie, bod 5).
3. Kňaz po rozlíšení a v zodpovednosti pred Bohom takéto požehnanie udeľuje jednotlivcom, aby sa predišlo čo aj len náznaku dojmu, že ide o schvaľovanie, legalizáciu či kladenie iregulárneho zväzku na úroveň sviatostného manželstva.
4. Pastoračné požehnanie, o ktorom sa v dokumente hovorí, nie je liturgické ani sviatostné, preto sa nemôže udeľovať v rámci liturgických obradov ani v liturgickom odeve, ani „na dôležitom mieste v posvätnnej budove alebo pred oltárom“ (Tlačové vyhlásenie, bod 5).
5. Pastoračné požehnanie má byť veľmi krátke, jednoduché a stručné, bez schváleného obradu, vo forme jednoduchej modlitby zakončenej znakom kríža na každej z dvoch osôb (porov. FS 38, Tlačové vyhlásenie 5).
6. V prípade, že sa kňaz zo strany žiadateľov nestretne s porozumením a prijatím uvedeného zmyslu požehnaní, nech im teda požehnanie neudeľuje, ale nech ich trpezlivo a otcovsky zahrnie do svojich modlitieb.

KBS vyjadrila nádej, že otvorený a láskavý prístup Cirkvi pomôže mnohým ľuďom k hlbšej reflexii a k rozhodnutiu nanovo vykročiť po evanjeliovej ceste života.

Zaujímavý postoj k *Fiducia supplicans* zaujal arcibiskup Sviatoslav Ševčuk, hlava Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi. Ako reakciu na otázky biskupov, duchovenstva, mníchov a cirkevných hnutí na Ukrajine uviedol vo vyhlásení z 22. decembra, že vieroučná deklarácia vysvetľuje pastoračný význam požehnaní v latinskej Cirkvi a nie vo východných cirkvách, neodkazuje na žiadne predpisy Kódexu kánonov východných cirkví a na základe kánonu 1492 tento dokument „nemá žiadnu právnu silu na veriacich Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi“.

Uvádzame aj vyjadrenia vладыky Roberta Pipta z Parmskej eparchie a Kurta Bur-

netta z eparchie Passaic a apoštolského administrátora Phoenixu a Toronta. Sú to eparchie našej tradície.

Vладыka Robert Pipta spomína kurzy z liturgickej praxe pre seminaristov, ktoré sám viedol. Na týchto kurzoch seminaristi boli vedení k tomu, aby si uvedomovali určité prepojenie medzi požehnaniami v liturgických službách a tými, ktoré od nich môžu žiadať „na ulici“ alebo v rodinách. Vладыka spomína, že „aj pri slávení sviatku Bohozjavenia je pred nás postavený príklad požehnaní cez veľké posvätenie jordánskej vody, ktoré sa rozširuje z Cirkvi do našich domovov, pri jej použití pri každoročnom požehnaní kňazom a v jej dostupnosti na iné účely počas celého roka“.

„Slová požehnaní, ktorými sa začínajú naše liturgické služby,“ uvádza vладыka Robert, „sú nám známe: Požehnaný Boh náš teraz i vždycky, i na veky vekov.“ Tieto slová používa ne jeden kňaz, keď jednotlivec žiada o požehnanie. Na konci božskej liturgie, keď počujeme slová: „Požehnanie Pánovo nech je na vás s jeho milosťou a láskou...“ Na konci Veľkej večierne počujeme formulu požehnaní spojenú s rozdávaním požehnaného chleba. Aj v chrámoch, kde sa na konci liturgie formálne rozdáva zvyšný chlieb, ktorý nebol predložený na posvätenie, môže túto formulu požehnaní počuť každý jednotlivec, ktorý k nemu pristúpi. Je bežné, že k účasti na tomto požehnaní sú pozvaní aj tí, ktorým nie je dovolené zúčastniť sa na Eucharistii.

Inštrukcia na uplatňovanie liturgických predpisov Kódexu kánonov východných cirkví, ktorú vydal vatikánsky úrad pre východné cirkvi v roku 1996, pripomína, že samotné stvorenie možno chápať ako sviatosť: Ekonómia Božej milosti, ktorá sa udeľuje ľudstvu, sa uskutočňuje skutkami a slovami (porov. Sk 1, 1), čím sa zvyšuje hodnota „kozmičských prvkov“: predovšetkým ľudského tela; vody, oleja, chleba a vína, nástrojov, ako je eucharistický kalich; posvätnnej budovy so všetkým, čo predstavuje a čo v sebe uzatvára, najmä kríža a svätých ikon; posvätných miest a časov. Tieto prvky si Pán Ježiš osvojuje prostredníctvom Ducha Svätého, rekapituluje ich a zveruje Cirkvi ako nástroje spásnej sviatosti... Práve v tomto kontexte nadobúdajú liturgické gestá a požehnaní celý svoj význam. (FS 41)

„Tieto aspekty bohatej byzantskej liturgickej a duchovnej tradície,“ pokračuje

vладыka Robert, „mi prichádzajú na um, keď uvažujem o nedávnom vyhlásení pápeža Františka *Fiducia Supplicans*. Vatikán vydal túto deklaráciu, aby Cirkev mala jasno v otázke tých požehnaní, ktoré sú jadrom svätých tajomstiev (t. j. siedmich sviatostí), a tých, ktoré sa považujú za mimosviatostné alebo spontánne. Je jasné, že Kristus a jeho Cirkev žehnajú len to, čo je dobré pre našu spásu, a žehnajú toho, kto uskutočňuje našu spásu.

„Vážim si jasnosť deklarácie o rôznych druhoch požehnaní,“ uvádza vладыka Robert. „Rozlišovanie medzi vzostupným požehnaním, zostupným požehnaním a vertikálnym alebo horizontálnym požehnaním je užitočné pri dávaní jasného zmyslu rôznym požehnaniam, ktoré som učil seminaristov pri príprave na žiadosti, ktoré im budú adresované.“

Príkladmi vzostupných požehnaní v Cirkvi sú: „Chválim Ťa, dobrorečím ti, ďakujeme ti, Pane“; „Dobroreč, duša moja, Pánovi“ (žalmy 102 a 103); a slová požehnaní: „Požehnaný Boh náš teraz i vždycky, i na veky vekov“. Takéto vzostupné požehnanie nerobí Boha svätým; skôr vyhlasujeme jeho svätosť na vlastný úžitok.

Zostupné požehnanie sú tie, ktoré najčastejšie chápeme ako požehnanie. V Cirkvi ich v mene Krista udeľuje biskup alebo kňaz. Požehnanie je často sprevádzané gestom ruky v tvare kríža, pričom kňaz prstami pravej ruky vytvára písmená, ktoré sú skratkou: „Ježiš Kristus“, čím sa pripomína, že požehnanie nepatrí kňazovi, ale Bohu, ktorý ho udeľuje prostredníctvom Cirkvi.

Svätý Otec sa zmieňuje aj o rozširujúcich (horizontálnych) požehnaníach, ktoré naznačujú súhlas alebo dovoľenie z osoby na osobu, ako napríklad otec udeľuje požehnanie mužovi, aby sa oženil s jeho dcérou. V byzantskej tradícii je bežné, že veriaci pri mnohých príležitostiach žiadajú biskupov a kňazov o požehnanie, často neformálne. Moja skúsenosť je taká, že tieto požehnaní sa udeľujú okamžite a bez sponchybnovania, s pochopením, že ten, kto žiada o požehnanie, prejavuje potrebu spásonosnej Božej prítomnosti v živote. Predpokladá sa, že tí, ktorí žiadajú Cirkev o požehnanie, to robia preto, aby im pomohla rásť k svätosti, aby im pomohla v asketickom živote a v prispôsobovaní sa Božej vôli, a aby boli úspešní v konaní dobrých skutkov.

Svätý Otec František a kardinál Víctor Manuel Fernández | Twitter/@Tuchofernandez

Znepokojenie vzniklo v súvislosti s tými, ktorí môžu žiadať o požehnanie nie pre rast vo svätosti, ale aby potvrdili pokus o odklon od Cirkvi v jej učení o vzťahoch medzi osobami rovnakého pohlavia. Deklarácia nás usmerňuje tvrdením, že tí, ktorí žiadajú o požehnanie, to robia primerane len vtedy, keď „uznávajú, že sú v núdzi a potrebujú (Božiu) pomoc – nežiadajú o legitimizáciu svojho vlastného postavenia, ale prosia, aby všetko, čo je v ich živote a vzťahoch pravdivé, dobré a ľudsky platné, bolo obohatené, uzdravené a pozdvižené prítomnosťou Ducha Svätého“. (FS 31)

V Byzantskej katolíckej cirkvi v USA pôsobia kňazi, ktorí slúžia osobám s príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu, ktoré však chcú získať podporu, aby mohli žiť čistým životom v súlade s učením Cirkvi. Kňaz našej eparchie sa so mnou podelil o to, že po každom sedení ho osoby spontánne žiadajú o požehnanie. Chápe, že žiadosťou o toto požehnanie každý z nich prosí o milosť pokračovať v čistom a svätom živote.

Vladyka Kurt Burnette, biskup z Passaicu a apoštolský administrátor Phoenixu a Toronta, vydal k dokumentu usmernenie, z ktorého časť uvádzame:

„Zmätočný výklad dokumentu môže viesť k omylom a zraneniam našich ľudí a kňazov, preto ako biskup ponúkam nasledujúce postrehy a usmernenia:

1) Tento dokument má byť liturgickým usmernením. Zákony Cirkvi jasne

hovorí, že liturgické zákony latinského obradu sa nevzťahujú na východné cirkvi. 2) Na Západe sa dvojice berú výmenou súhlasu. Podľa starobylej tradície a podľa platných zákonov Cirkvi na Východe sa pár sobáša sviatočne požehnaním kňaza. 3) V konštantínopolskej tradícii, ku ktorej patríme, je znakom manželského požehnaní kňaza obrad korunovácie. 4) Niekedy je zvykom používať korunky pri obnove manželského sľubu po rokoch. Tento zbožný zvyk by si nikto nemal zamieňať s kňazským požehnaním, ktorým sa ľudia sobášia. 5) Upozornenie pre kňazov: obrad korunovácie vykonaný pre pár, ktorý nemôže byť zosobášený v Katolíckej cirkvi, je podľa kánonického práva zločinom alebo deliktom. Nazýva sa to simulovanie sviatosti. Kán. 1443: Zločinu sa dopúšťajú všetky zúčastnené strany, ale kňazovi to ublíži najviac. 6) Nenechajte sa, prosím, zmiašť. Aj bez korunovácie by sa niekto mohol dopustiť trestného činu simulovania sviatosti tým, že by vzbudil zdanie požehnaní nezákonného zväzku. 7) Laici by mali dbať na to, aby nekompromitovali kňaza tým, že ho budú nabádať, aby robil niečo, čo mu zakazuje Cirkev, Boží zákon alebo svedomie. 8) Prosím, uvedomte si, že kňazi boli v posledných rokoch v našich cirkvách v Spojených štátoch exkomunikovaní a nedobrovoľne laicizovaní za pokus o uzavretie manželského zväzku dvoch mužov.“

V uplynulom roku sa pápežský kazateľ kardinál Cantalemezza v jednej katechéze

venoval postave Jána Krstiteľa. Poznamenal, že evanjeliá nám ho predstavujú ako moralizátora, teda toho, kto vyzýva k obráteniu a zrieknutiu sa hriechu, a ako proroka. Kardinál povedal, že keď uvažujeme o prorockom poslaní Jána Krstiteľa, musíme vziať do úvahy celé jeho prorocstvo o Ježišovi. Nielen, že sníma hriechy sveta, ale aj to, že krstí v Duchu Svätom. Pápežský kazateľ poznamenal, že v niektorých obdobiach sa v kresťanstve príliš zdôrazňovalo len oslobodenie od hriechu a nevenovala sa dostatočná pozornosť pôsobeniu Ducha Svätého a jeho chariziem.

Keď hovoril o moralistickom aspekte misie Jána Krstiteľa, poukázal skôr na to, ako sa líši od postoja Ježiša. „Ján vyzýva k obráteniu, aby mohlo prísť Božie kráľovstvo, zatiaľ čo Ježiš vyzýva k obráteniu, pretože Božie kráľovstvo už prišlo. Príchod kráľovstva umožňuje plnenie príkazní. Ježiš nečaká, kým hriešnici zmenia svoj život, aby ich mohol prijať; on ich prijíma, a to vedie hriešnikov k zmene ich života. Ježiš neschvaľoval hriech, ale navrhol nový liek: nie odstránenie, ale prijatie. Zmena života nie je v evanjeliu podmienkou priblíženia sa k Ježišovi; musí však byť výsledkom alebo aspoň zámerom priblíženia sa k nemu. Božie milosrdenstvo je bezpodmienečné, ale nie bez následkov,“ zdôraznil kardinál Cantalemezza.

Štvrtá kapitola *Fiducia supplicans* pripomína, že aj keď je vzťah s Bohom poznačený hriechom, vždy možno prosiť o požehnanie tým, že sa k nemu obrátíme, a že túžba po požehnaní „môže byť v niektorých situáciách dobrou vecou“.

V tejto optike je požehnanie „formou prosby adresovanej Bohu, aby udelil pomoc, aby ľudské vzťahy dozrievali a rástli vo vernosti evanjeliómu poslanstvu“ (FS 31) a aby udelil „pokoj, zdravie, ducha trpezlivosti, dialógu a vzájomnej pomoci“ tým, ktorí prosia, a „Božie svetlo a silu, aby sa v ich živote naplno uskutočnila Božia vôľa“ (FS 38).

Svätý Otec formálne potvrdil to, čo už dávno v našej cirkvi existovalo. Kňazi dávali mimosviatočné požehnanie bez toho, aby skúmali zehňajúceho. Aj keď pri sviatosti zmierenia kňaz nemôže dať rozhršenie, so súhlasom spovedajúceho ho požehná. Pre osoby s príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu v Košickej eparchii existuje služba *Linka Valentín*, ktorá im pomáha žiť životom v súlade s učením Cirkvi.

GEDEONOVO RÚNO – O SKÚŠANÍ BOHA

Boh vo svojej trpezlivosti dal potvrdzujúce znamenia nielen Mojžišovi, no vypočul aj žiadosť Gedeona, a to dokonca dvakrát. Rovnako dal množstvo znamení ľudu Izraela, keď ich vyvádzal z Egypta, ako aj počas ich putovania púšťou. Mnohokrát sa však ukázalo, že efekt týchto znamení bol pre ľud krátkodobý. Po čase znova upadli do reptania či očakávania ďalších znamení. A tak sa z mnohých biblických príbehov ukazuje, že Boh často dával znamenia, aby povzbudil vieru človeka, no ak človek neprejavil snahu postupne sa odpútať od takého spôsobu viery a neučil sa Bohu dôverovať bezvýhradne, výsledkom bola vlastne nevera, ktorej trpké následky človek nakoniec okúsil, ako to bolo v prípade Izraelitov, ktorí pomreli na púšti. Preto aj v prípade Gedeona Boh vidiac jeho slabú vieru pokračuje v jeho výchove, keď mu neskôr z jeho tridsaťdvojtisícovej armády, ktorú Gedeon zhromaždil, ponechal nakoniec iba tristo mužov hovoriac: „S tristo mužmi vás chcem vyslobodiť.“ (Sdc 7, 7)

Teda prax žiadať od Boha znamenie, ktorá je aj súčasťou príbehu o Gedeonovi, napriek Božej trpezlivosti a blahosklonnosti, ktorá sa v tomto prípade prejavila, nie je nič, na čom by mal človek stavať svoj vzťah s Bohom. Ak by totiž človek dookola žiadal Božie znamenia a neslúžil by mu to na rast v bezpodmienečnej viere v Boha a v hľadani jeho vôle za každých okolností, začal by sa prejavovať ako ten, kto vieru vlastne v skutočnosti vôbec nemá a spomínanou praxou nielen skúša, ale dokonca pokúša Boha. Týmto by jeho vzťah k Bohu nadobudol značne pohan-

skú, ba až magickú či okultnú podobu. To sa deje vtedy, ak chce človek manipulovať Boha a predpisovať mu, čo, kedy a ako má robiť, tak ako je to v rôznych magických či okultných praktikách vo vzťahu k rozličným „skrytým silám“. Problém modloslužby, ktorý bol príčinou toho, že sa Izraeliti v dobe Gedeona dostali do područia Madiánčanov, netkvie len v uctievaní falošných bohov, ale často aj vo falošných postojoch voči pravému Bohu. Pred takýmto druhom postojov Boh varuje Izraelitov už v Starom zákone: „Nepokúšajte Pána, svojho Boha, ako ste ho pokúšali v Masse!“ (Dt 6, 16), a za toto kritizuje v evanjeliách aj Ježiš Kristus svojich súčasníkov, ktorým ukázal veľké množstvo znamení, a napriek tomu im nestačili k viere: „Učiteľ, chceme vidieť nejaké, znamenie od teba.‘ On im povedal: ‚Zlé a cudzoložné pokolenie žiada znamenie. Ale znamenie nedostane, iba ak znamenie proroka Jonáša.‘“ (Mt 12, 38 – 39) Preto im vzápätí dáva za príklad pohanov, akými boli mužovia z Nini-ve, ktorým stačilo Jonášovo kázanie, či kráľovná z juhu, ktorej stačila Šalamúnova múdrosť, aby sa obrátili k Bohu a verili mu, a to napriek tomu, že neboli svedkami žiadneho nadprirodzeného znamenia.

Gedeonovu žiadosť o znamenie s rúnom teda treba chápať skôr v rámci istej etapy jeho rastu vo viere a dôvere v Boha, nie ako paradigmu, ktorú by mal človek nasledovať, a to už vôbec nie v nejakej dlhodobej perspektíve fungovania svojho vzťahu s Bohom. (Milan Diheneščík; dokončenie z minulého čísla)

Ovčie rúno | freepik.com

JEDNOHUBKY VIERY

MŔTVYCH POCHOVÁVAŤ (1)

Aj tí, ktorí nezdieľajú kresťanskú vieru vo večný život a vo vzkriesenie, si uvedomujú, že pred majestátnosťou smrti sme si všetci rovní. Dôstojnosť človeka vyžaduje, aby bola s úctou vnímaná aj jeho smrť, nech by bola akákoľvek, a rovnako aby bola rešpektovaná aj možnosť dôstojného pochovania jeho tela. Úcta k mŕtvemu telu, nech by to bolo aj telo nepriateľa, je znakom ľudskosti, kým zneuctovanie mŕtvol bolo vždy znakom barbarstva.

Nie všetky telá mŕtvych odpočívajú v pokoji. Dodnes sa napríklad točí medzinárodný biznis zarábajúci na vystavovaní mŕtvych, preparovaných ľudských tiel. Možno si ešte pamätáte, ako pred niekoľkými rokmi bola celá Bratislava oblepená

pozvánkami na putovnú výstavu prezentujúcu rôzne rozporcované a groteskne naaranžované mŕtve telá ľudí. Išlo pravdepodobne o telá obetí čínskeho komunistického režimu, ktorý ich pripravil nielen o slobodu, o život, o vlastné meno, ale i o posmrtnú dôstojnosť. Ale čo tam po tom, lákavý letáčik aj na internete ohlasuje: „Ľudské telá, ako ste ich ešte nevideli. Rodinné vstupné 31 eur v pondelok až piatok, 36 eur cez víkendy, pre školské kolektívy s viac ako desiatimi deťmi len 8, respektíve 10 eur a pedagogický sprievod zdarma.“

Kto má väčšiu vinu na tejto strate citlivosti a súdnosti – ideátor tejto chorej myšlienky, biznismen, ktorý na nej zarába, organizátor výstavy, mediálni podporovatelia či zvedavý – aj bratislavský – návštevník, platiaci lístok na toto náučne sa tváriace perverznej divadlo? (vladyka Cyril)

NECHAJTE MALIČKÝCH PRÍŠŤ KU MNE

» Richard FUČKO

Deti v chráme prinášajú mnohé úsmevné situácie, ale často sa stávajú aj predmetom vrások rodičov, ktorí občas majú pocit, že ich nezvládajú a pôsobia rušivo na svoje okolie – veriacich i kňaza. Ako to vníma samotný slúžiteľ, nám povedal otec Jozef Matejovský, gréckokatolícky kňaz, manžel i otec, ktorý takto sedel na oboch stranách stola.

Jozef Matejovský (52), aktuálne farár farnosti na košickom sídlisku Furča, počas svojho tridsaťročného kňazského pôsobenia spolu s pani manželkou a deťmi vystriedal viaceré farnosti i chrámy – v okresných mestách i dedinkách. Už sedemnásty rok vedie spoločenstvo veriacich na sídlisku, počas ktorého sleduje, ako sa strieda generácia i rastú deti – jeho vlastné i tie farské. Od roku 2022 je predsedom rady pre rodinu Košickej eparchie.

Vrávi sa, že chrám, kde nepočuť detský plač, vymiera. Za tridsať rokov kňazstva ste prešli viacerými farnosťami – je na tomto výroku niečo pravdivé?

Určite áno, aj keď v doterajších farnosťach som vždy zažil pestré farské spoločenstvo. Pri zastupovaní som sa ocitol aj v chrámoch s vysokých vekovým priemerom a bez miništrantov, tam mi to chýbalo. Ak sú v chráme bábätká i starci so starenkami, ktorí prichádzajú s barlamami, je to znak kontinuity, viery a životaschopnosti. Viery, ktorá sa odovzdáva z generácie na generáciu.

Počas troch dekád kňazského manželstva vám Boh požehnal syna aj dcéru. Ako prebiehala ich výchova vo vzťahu k sakrálnemu priestoru?

Aj ja, aj moja manželka pochádzame z rodín, ktoré prežívali svoju vieru, bola súčasťou ich života. Bolo pre nás prirodzené, že sa ide do chrámu. Tak ako bola súčasťou rodinného života modlitba, spoločné stolovanie, bol ňou aj chrám. Snažili sme sa to odovzdať aj deťom – chrám nie je miesto, kam idem na návštevu, je to domov. Robili sme, čo sme vládali, určite vo výchove bol aj milión chýb, ale som presvedčený o tom, že každý rodič chce dať dieťaťu iba to najlepšie. Aj keď hneď nevidí plody práce, raz sa to ukáže.

Môžu si deti kňazov „dovoliť viac“? Alebo, naopak, očakáva sa, že budú najslušnejšie a najlepšie vychované deti v chráme?

Niekedy sa to očakáva, ale na druhej strane, ak kňaz žije s farnosťou, veriaci vidia, že sú normálna rodina so starosťami i radosťami. Vidia, že sa boríme s tým istým s čím oni. A Boh to pomáha zvládať. Je dôležité nežiť pred ľuďmi v pretvárke. Ak aj povystrájajú, vidia, že sú ako ich deti – obyčajné, normálne.

Chlapci nájdu uplatnenie v miništrantskej službe, čím dokážu aj svoju aktivitu zamerať produktívne. Aké možnosti majú v chrámoch dievčatá?

Trochu by som tento pohľad rozšíril. Život vo farnosti nie je iba liturgický, je oveľa širší. Oplatí sa investovať čas a pozornosť do každého človeka. Pozyvať na letné tábory, na *stretká* ... Dievčatá našli uplatnenie v speve, animátorskej službe. Na Vianoce moja manželka priniesla zvyk, že farníkom dávame drobnú maličkosť, vlastnoručne vyrobenú. Po istom čase sa toho chytila mládež, najmä dievčatá, a už sú to ony, ktoré pripravujú maličký darček pre veriacich. Tohto roka si každý našiel pri jasličkách obetnú sviečku s pekne priviazaným citátom z Božieho slova.

Ak nejaké dieťa začne v chráme plakať, obvykle nastanú dve možnosti – buď s ním rodičia rýchlo vybehnú von, alebo sa ho snažia utíšiť jedlom/hračkami. Ktorú z nich by ste odporúčali vy osobne?

Každý rodič musí poznať svoje dieťa. Za najhorší variant považujem hneď mu dávať hračky/sladkosti. Niekedy treba vyjsť von, schladiť sa, zmeniť prostredie. Niekedy stačí privinúť ho, pohladať. Niekedy pri utišovaní detí robíme väčší hluk my dospeli ako deti.

Je nejaká hranica detského hluku a neposednosti tolerovateľná aj pre vás ako slúžiaceho kňaza?

Moji veriaci mi hovoria, že hranicu mám posunutú vysoko. Asi raz sa stalo, že som už nepočul ani sám seba. Záleží od toho, ako je na tom človek, či je nervózny, alebo v psychickej pohode. Niekedy ho rozhodí aj maličkosť. Ak deti vidia lásku a pozornosť, aj ony ju opätujú.

Niektoré chrámy zakomponovali do lode tzv. detskú miestnosť. Niektoré sú presklené, iné iba odhlučnené, aby deti nevyrušovali priebeh liturgického slávenia. Nejde to proti Ježišovmu napomenutiu – nechajte maličkých prísť ku mne?

Miestnosť pre matky s deťmi by mala byť záchraná brzda, ak je dieťa nezvládnuteľné, nie miesto, kde trávim celú liturgiu. Obzvlášť ak je to miesto schované vzadu, bez očného kontaktu, bez vzťahu k sláveniu.

Ako vyzerá detská miestnosť vo vašej farnosti? Aké je jej poslanie?

Detskú miestnosť v chráme na Furči som už našiel, je to úžasný počin architekta Ladislava Bobčáka. Deti sú nalepené na okno, prežívajú bohoslužbu a majú očný kontakt. Je to aj komfort pre rodičov, ktorí v prípade plaču nemusia utekať von, môžu sem prísť a aj vo vedľajšej toalete sa postarať o všetko potrebné. Deti nestrácajú kontakt s chrámom, sú priamo v diani, pár metrov od oltára. K dispozícii je aj malá knižnica. Niektorí rodičia ju využívajú iba na chvíľu, aby sa dieťa utíšilo, upokojilo.

Niektoré sväté liturgie sú nazývané detské, zamerané na rodiny s deťmi – v čom sa líšia od tých ostatných?

Neviem. 😊 Ja som takto svätú liturgiu nikdy nechápal. Skúsme si predstaviť rodinu, v ktorej sú tri generácie – starí rodičia, rodičia a deti. Skúsme si ďalej predstaviť nedeľný sviatočný obed. Nepredpokladám, že by v nejakej rodine sa najskôr osobitne naobedovali starí rodičia, potom prišli rodičia a nakoniec deti. Stolujú spoločne, v nedeľu je slávnostný obed, stolujeme spolu – takto chápem svätú liturgiu, zvlášť nedeľnú. Nechápem ju ako detskú alebo mládežnícku, alebo neviem akú, ale ako rodinnú. Niečo, kam rodina ide spolu. Spolu ju prežíva. Spolu sa modlí. Tá atmosféra sa následne prenáša domov k obednému stolu.

Istý čas sa aktívne zapájate aj do pastorácie rodín – máte pre ne nejaké praktické odporúčan- cia, ako zvládnuť návštevu chrámu s malým a neposedným dieťaťom?

Pristupovať k nemu s veľkou láskou a trpezlivosťou. Biť, nakričať..., to môže hocikto. Ale venovať pozornosť, ukázať, neustále vysvetľovať a odpovedať, keď sa pýta, to je dôležité. Počúvať ho, keď sa pýta, dávať mu odpovede a pýtať sa aj jeho. Bolo by nerozumné, ba až hlúpe chcieť od dieťaťa, aby hodinu sedelo v chráme. To dokáže jedno z mnohých. Na druhej strane je to aj úloha nás kňazov – zodpovedne sa pripraviť na homílie, príhovory. Tak ako pripomína pápež František, aby sme svojimi rečami neutrápili ľudí, nenaťahovali čas, kde netreba. Je nutné ohlasovať Božie slovo, ale niekedy jeden úsmev, pohľadenie, príhovorené je viac ako polhodinová prednáška. Človek dneška sa dokáže sústrediť 6 – 12 minút.

Malo by mať dieťa vlastnú modlitebnú knižku alebo vnímať, čo sa deje okolo neho – spevy, zvončeky, kadidlo, ikony...?

Jedno s druhým súvisí, spomínam si, ako katechetický úrad vydal knižku *Amen*, ktorá sa aj v našej farnosti veľmi rýchlo vypredala. Je dobré, ak dieťa pozerá na vzory – ak otec ide do chrámu, ak má v ruke knižku a modlí sa, to isté robí aj mama, chce aj ono mať svoju knižku. Vždy je lepšie, keď má

Richard Fučko

v ruke obrázkovú modlitebnú knižku než nejaký vláčík alebo detské piškóty. Podľa veku a okolností ho treba zapájať aj do modlitby. Nebáť sa vysvetliť, čo sa deje počas liturgie – čo nesie kňaz, čo je v tej veľkej knihe na prestole, čo znamená kadidlo a jeho dym, chlieb a víno na veľkom vchode. V prvom rade je však dôležité, aby to vedeli samotní rodičia.

Má takýto rodič niečo zo svätej liturgie, ak stále striehe na to, čo jeho dieťa vyparati najbližšie?

A cerkovník, ktorý pripravuje kadidlo, behá hore-dole, čistí ho, aby nebolo veľa dymu a prepáleného tymiánu...? Kantor, ktorý sa potrebuje sústrediť na nápevy, obracať strany, chytať sa na kňaza, viesť ľud v speve...? Je to jednoducho služba. Každý má svoju službu a toto je služba rodiča. Práve preto je preňho táto liturgia a účasť na nej plnohodnotná a platná. Je to služba lásky.

Mnohé deti sa s chrámom po prvej svätej spo- vedi, prípadne v Rímskokatolíckej cirkvi po bir- movke, takpovediac rozlúčia. Možno to nejak ovplyvniť? Má to v rukách kňaz alebo je to iba na rodičoch?

Aj na jednom, aj na druhom. Ak z náuk na prvú svätú spoveď alebo birmovku urobíme skúšanie v autoškole – toto sa naučíte, toto vás vyskúšam a taký test napíšeme, potom samozrejme, toto si odtrpí, dostanú darčeky a dajú nám zbohom. Ak cítia lásku a pozornosť od toho, kto sa im venuje, je veľká šanca, že stanú a prepracujú sa k hlbšej viere. Mám zásadu, že sa pýtam iba tých, ktorí sa hlásia. Na druhej strane viem, že tým, ktorým to nie je jasné, to potom musím osobitne dovysvetľovať. Bohatstvom našej cirkvi je možnosť personalizmu – mať osobný vzťah v menších farských spoločenstvách. Byť osobný je cesta v odovzdávaní viery. To platí o náukach na každú sviatosť.

Pohľad z detskej miestnosti v Chráme Božej múdrosti v Košiciach na Sídlsku Dargovských hrdinov (Furči) – počas nedeľných svätých liturgií je plná detí, ktoré sú „nalepené na okne“ a sledujú, čo sa deje.

VIETE, ŽE...

Každoročne 21. novembra, na sviatok Vstupu Bohorodičky Márie do chrámu, sa v gréckokatolíckych farnostiach pozhňávajú deti. Kňaz sa modlí okrem iného aj za to, aby verne zachovávali Božie prikázania, milovali a počúvali rodičov a zachovali si živú vieru svojho detstva i úctu k Cirkvi. Okrem toho sa ešte osobitne môžu pozhňávať na začiatku školského roka spolu so školskými pomocníkmi i v rámci Dobrej noviny ako betlehemci v predvianočnom čase.

IGOROVSKÁ IKONA BOHORODIČKY

» Milan GÁBOR

Archív autora

Igorovská ikona Bohorodičky (po rus. Игоревская) je starodávnou ikonou Božej Matky, ktorá sa dlhý čas nachádzala v Kyjeve. Ikona bola považovaná za divotvornú. História tejto pamiatky je úzko spätá so životom a smrťou svätého a zbožného kniežaťa Igora Oľgoviča, po ktorom dostala ikona aj pomenovanie. K tejto ikone sa s dôverou vo svojich modlitbách obracajú pravoslávni kresťania už dlhé stáročia. Modlia sa pred ňou a prosia o dar síl a vytrvalosť, posilu duše, o záchranu pred požiarmi a zlými myšlienkami.

Udalosti, po ktorých sa ikona preslávila, sa udiali v 12. storočí. Kyjev, hlavné mesto vtedajšej Rusi, bolo veľkým lákadlom pre prisťahovalcov z rurikovského rodu. Tento významný kniežaci rod bol už dávno rozšírený a jeho rôzne vetvy súperili medzi sebou. Vplyvní Oľgovičovci, černihivské kniežatá, sa snažili obsadiť hlavný trón Rusi. Čo sa im nakoniec intrigami podarilo dosiahnuť a na kyjevský trón zasadol predstaviteľ tohto severského rodu, rafinovaný vojak Vsevolod Oľgovič.

Vsevolod, ktorý prahol po moci, neriešil vzťahy s Kyjevčanmi. V tom čase mestská rada mala ešte silu a vplyv, ale Vsevolod ignoroval záujmy obyvateľov mesta, následkom čoho ich postavil proti sebe. Práve preto, keď Vsevolod zomrel, Kyjevčania odmietli, aby na kyjevský trón zasadol jeho brat, novgorodsko-severské knieža Igor Oľgovič. Bojari síce odprisahali vernosť následníkovi Vsevolodu, ale tajne zaslali ponuku na vládnutie predstaviteľovi druhého rodu Rurikovcov Izjaslavovi Mstislavičovi, perejaslavľskému kniežatu, vnukovi Vladimira Monomacha.

Izjaslav tiahol s vojskom na Kyjev. Igor sa mu pokúsil postaviť na odpor a ubrániť

právo na trón, ale bol porazený. Obyvatelia mesta knieža zradne zmenili. Blízku družinu porazili a rozohnali. Igor sa štyri dni ukrýval v močiari s chorým koňom neďaleko Nadovho jazera pri Kyjeve. Keď ho našli, zajali ho a priviezli do Kyjeva, kde ho uväznili v chladnom drevenom zrube zakopanom do zeme bez okien a dverí.

V tom čase už obyvatelia mesta vítali Izjaslava. Samotný Izjaslav Mstislavič bol prinútený bojovať za Kyjev, pretože ináč by boli jeho deti vylúčené z účasti na politickom živote a pozbavené následníckych práv. Ale Izjaslavovi nebolo cudzie milosrdenstvo. On chápal, že bývalé veľkoknieža nie je zodpovedný za skutky svojho brata Vsevoloda.

Väznené knieža Igor v nehostinných podmienkach ťažko ochorel, a tak sa obrátil s prosbou na Izjaslava, aby mu pred smrťou umožnil prijať podstrihnutie za mnícha: „Oddávna som túžil zasvätiť svoju dušu Bohu. Teraz keď som

vo väzení a pred dverami hrobu si môžem želať niečo iné?!“ Nové veľkoknieža súhlasilo. Vysileného Igora prepustili z väzenia a priviezli do Kyjevsko-pečerskej lavry, teodorovského monastiera, kde v kélii prežal osem dní ako mŕtvy. Pri podstrihnutí prijal mníšske meno Ignác a veľkú schimu a čoskoro sa uzdravil.

V tom čase Igorov brat Svjatoslav zastupujúc svojho brata s vojskom tiahol do Kyjeva proti kniežatu Izjaslavovi. Týmto počínom pobúrený ľud ešte viac vzkypel hnevom proti Oľgovičovcom, a tak si zaumienili, že niekdajšie knieža Igora a teraz mnícha Ignáca zabijú. (pokračovanie v budúcom čísle)

*Bola si vychovaná v chráme vo svätyni svätých
a ozdobená vierou, múdrosťou i nesmiernym panenstvom,
tebe, Panna, archanjel Gabriel priniesol z neba pozdrav:
„Raduj sa“. — Raduj sa, požehnaná.
Raduj sa, preslávná, Pán s tebou.*

pxhere.com

MODLITBA JE NIEČO DYNAMICKÉ

Modlitba je bytostnou súčasťou a vyjadrením toho najdôležitejšieho vzťahu. Vzťahu s Bohom. A každý vzťah sa vyvíja. Možno ho budovať a rásť v ňom a možno ho zanedbať. Modlitebný život sa vyvíja v závislosti od toho, ako sa rozvíja náš duchovný život. Teda v závislosti od duchovnej zrelosti. A je úplne prirodzené, že na začiatku duchovného života je aj naše chápanie a praktizovanie modlitby jednoduchšie, a postupne sa mení. Dozrieva.

Predstavme si, ako môže vyzeráť slohová práca, napr. úvaha na nejakú tému u dieťaťa na prvom stupni ZŠ, ktorú napísalo na hodine slovenčiny. Malá slovná zásoba, jednoduché myšlienkové formulácie a jednoduché vetné skladby. A hlavné motív písania bude iba vonkajší. Nepíše úvahu preto, lebo sa zaoberá danou problematikou z presvedčenia, ale preto, lebo dostal také zadanie. A napriek tomu všetkému dostane jednotku. Lebo je to primerané jeho zrelosti.

Niekedy sa nám v duchovnom živote môže stať, že sa stretáme s prejavom krásnej a hlbokjej modlitby. Napríklad v duchovnej literatúre, v životopisoch svätých alebo vo svedectvách ľudí súčasnosti. Máme tendenciu snažiť sa napodobňovať ich príklad, no narazíme buď na sklamanie zo seba, že nám to nejde, alebo – čo je horšie – skončíme v pretváraní. Napodobňujeme vonkajší prejav, ale bez zapojenia srdca, ktoré

ešte nedozrelo. Je, samozrejme, dobré zahorieť túžbou po takej modlitbe a inšpirovať sa skúsenosťou iných, ale nie je dobré umelo preskočiť prirodzené dozrievanie svojho duchovného života.

Je to podobné ako so spomínanou slohovou prácou. Celkom iné ako na základnej škole to bude u žiaka na strednej škole a iné na vysokej škole. Dokonca aj motivácia sa už možno zmení. No aj keby motiváciou bola stále ešte len požiadavka učiteľa a snaha o dobré hodnotenie, forma a obsah budú isto omnoho vycibrennejšie. Často býva, že až po ukončení štúdií dozreje človek natoľko, že bude jeho písanie a možno aj publikovanie úvah a blogov na nejakú tému výsledkom hlbokého záujmu o danú problematiku. Bude písať bez nároku na odmenu, bude mať z toho hlboký pocit naplnenia a jeho tvorba bude strhávať a inšpirovať aj iných. Vytvoril si totiž k nejakej problematike vzťah a písanie je u neho vyjadrením tohto vzťahu a záujmu o danú tému. Podobne je to aj s modlitbou.

Prijmeme teda pravdu o sebe a nesnažme sa byť niekým iným. Modlitba sa nedá umelo napodobniť. Prijmeme realitu aktuálnej zrelosti nášho vzťahu s Bohom a zároveň si zachovajme pevné rozhodnutie rozvíjať ho a prehlbovať. Vyhne sa tak zbytočnému sklamaniu či pretváraní, ktoré nás na ceste k zrelosti a modlitbe srdca skôr zabrzdia. (František Sochovič)

SVÄTÁ LITURGIA: VSTUPNÉ MODLITBY

Minule sme sa pozreli na úvodnú rubriku, ktorá má pomôcť kňazovi, a možno nielen jemu, sa čo najlepšie disponovať na slávenie Eucharistie. Tá ho však usvedčila z nemožnosti a hriešnosti, preto do chrámu nevstupuje ako hrdina, ale ako slabý hriešnik, ktorý v prvom rade sám potrebuje od Boha odpustenie a pomoc. V tomto kajúcim duchu pred ikonostasom pokorne začína zvolaním: „Požehnaný Boh náš...“ Pokračuje obvyklým začiatkom po *Otče náš* a pridáva kajúce tropáre *Zmiluj sa, Pane, nad nami*. Po nich poďide k ikone Krista a pobožká ju so slovami: „Klaniam sa tvojmu prečistému obrazu...“ Potom prichádza k ikone Bohorodičky modliac sa: „Bohorodička, ty si prameň milosrdenstva...“ Následne pred cárskymi dverami skloní hlavu a prednáša modlitbu, ktorú by sme mohli nazvať modlitbou úmyslu.

Pred vstupom do svätyne sa ešte ukloní k ľudu a so slovami: „Vstupujem do tvojho domu a s bážňou padám na tvár pred tvojím svätým chrámom...“ vchádza južnými diakonskými dverami do svätyne. Tieto slová pochádzajú 8. verša 5. žalmu a pokračujú až po jeho koniec, ktoré sa kňaz pomodlí už pred prestolom vo svätyni. Následne sa trikrát pokloní, pričom hovorí: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu“ a pobožká evanjelium, prestol a na ňom položený kríž.

Spomínaná nemožnosť a kajúcnosť, do ktorej kňaza voviedla úvodná rubrika, sa vinie aj vyššie načrtnutými modlitbami. Veď už modlitba *Kráľu nebeský* sa končí slovami: „očisť nás od každej poškrvny a spas, Dobrotivý, naše duše“. Z kajúcich tropárov zaznieva: „Zmiluj sa nad nami..., nepamätaj na naše nepravosti..., na nás láskavo zhladni...“ Pred Kristovou ikonou zasa „prosiac odpustenie našich prehrešení“ a pred ikonou Bohorodičky „pozri na hriešny ľud“. Všetko to korunuje modlitba úmyslu: „Pane, vystri svoju ruku... Posilni ma na túto tvoju službu..., aby som mohol konať sviatostnú nekrvavú obeť.“ (Juraj Danko)

GREGOR NYSSKÝ O STVORENÍ ČLOVEKA (3)

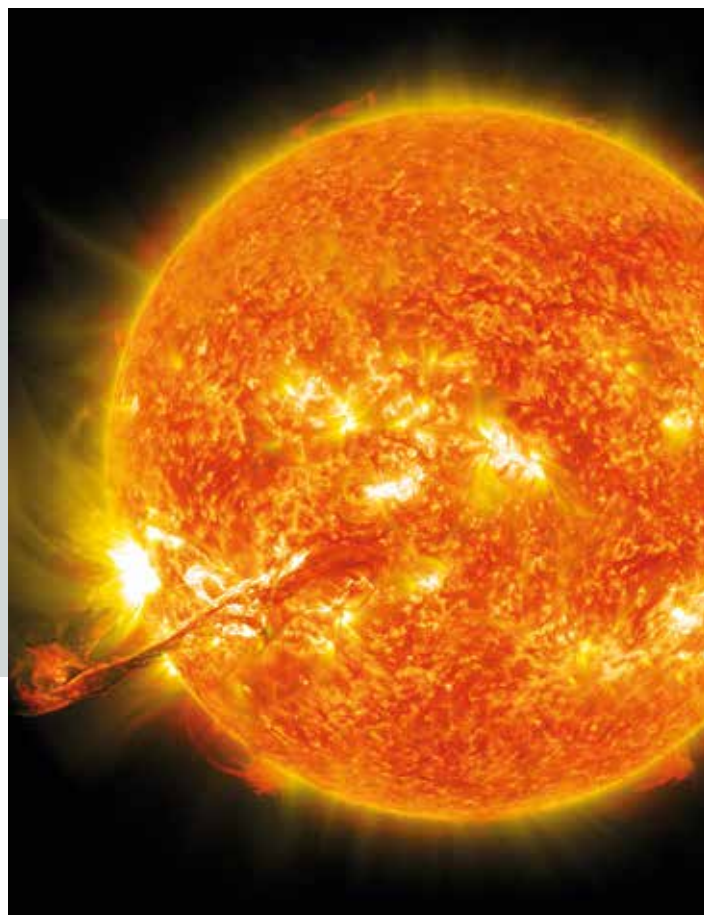
O VÝVOJI VESMÍRU PRED STVORENÍM ČLOVEKA (1)

Taký je pôvod neba a zeme, hovorí Písmo, keď boli stvorené všetky viditeľné veci a každému subjektu bolo pridelené prislúchajúce miesto. Nebo obklopovalo všetko: uprostred zaujali miesto telesné bytia, ťažké a zamerané nadol, zem a voda, obsahujúce sa navzájom. Božie umenie a moc sú spojené s prirodzenosťou bytí ako uzol a spojivo stvorení a riadi všetky veci prostredníctvom dvoch princípov. Prostredníctvom pokoja a pohybu prinieslo do bytia to, čo nebolo, a udržuje [pri živote] to, čo bolo stvorené. Okolo toho, čo je zo svojej prirodzenosti ťažké a nepohyblivé, ako okolo nejakej masívnej osi dochádza k nepredstaviteľne rýchlemu kruhovému pohybu pólou, ktorým sú navzájom neprestajne spojené. Hmota, ktorá krúži, vďaka rýchlemu pohybu obklopuje kompaktnú zem, zatiaľ čo tvrdá a pevná hmota svojou pevnosťou neustále uvádza do pohybu to, čo ju obklopuje. Rovnaký princíp maximálnej intenzity existuje v každej z týchto substancii samostatne na základe činností, ktoré sú im vlastné: aj v tom nepohyblivom podľa

svojej prirodzenosti, aj v tom, čo sa pohybuje vďaka neustálemu pohybu. Preto Zem nezmení svoje miesto ani neopustí nebo a nikdy nespomalí svoj pohyb.

Toto sú prvé [princípy], ktoré Stvoriteľova múdrosť ustanovila ako základ celého mechanizmu bytí. Keď Mojžiš povedal, že na počiatku Boh stvoril nebo a zem, mal na mysli, že z pohybu a pokoja vznikli z Božej vôle všetky viditeľné veci. Keďže nebesia a zem sú od seba úplne odlišné z dôvodu protikladných činností, to, čo existuje uprostred týchto protikladov, sa čiastočne podieľa na každom z týchto protikladov. Je prostredníkom medzi dvoma extrémami, aby bolo zrejmé, že tieto protiklady sú navzájom spojené vďaka tomu, čo je medzi nimi. Lebo vzduch napodobňuje večný pohyb a jemnosť ohňa ľahkosťou svojej priro-

dzenosti a schopnosťou pohybu, a predsa sa nevyhýba príbuznosti s tým, čo je stabilné, ani nezostáva stále nehybný, ani neplynie, ani sa neustále nerozptyľuje, ale vďaka vlastnostiam každého z protikladov tvorí akoby hranicu medzi protikladnými činnosťami, pričom v sebe zároveň spája a oddeľuje vnútorne odlišné princípy. Aj substancia vody spája dva protiklady svojimi dvojakými vlastnosťami. Váhou a snahou smerovať nadol je spätá so zemou, a z druhej strany svojou kvapalnosťou a pohyblivosťou nie je cudzia pohybujúcej sa prirodzenosti. Je to zmes a kombinácia protikladov, pretože hmotnosť sa mení na pohyb a pohyb nie je obmedzovaný hmotnosťou. (preložil a upravil Miroslav Dancák)

Shinko | needpix.com

HILÁR ILKOVIČ (1874 – 1956)

Otec Hilár sa narodil 26. januára 1874 v obci Kráľovce vo viadetnej kňazskej rodine. Štúdiá začal v Košiciach, teológiu študoval v Ostrihome a v Prešove. Po štúdiách pracoval na Biskupskom úrade v Prešove a učil na miestnom Gréckokatolíckom učiteľskom ústave. V manželstve s Irenou Toronskou sa im narodili synovia Mikuláš, Dionýz, Alexej a dcéra Marta. Traja z nich študovali na Karlovej univerzite v Prahe. Kňazstvo prijal 28. augusta 1901. Následne bol do roku 1905 prešovským kaplánom, potom pôsobil v Šarišskom Štiavniku. Od roku 1907 do roku 1950 bol farárom vo Fulianke. Bol proti ľudáckemu režimu a pomáhal partizánom, na čo dostal medailu I. stupňa za zásluhy pri partizánskych bojoch mimo vojny.

V apríli 1950 po neho prišli do Fulianky agenti Štátnej bezpečnosti. Ženy sa svojho kňaza zastali. No i tak kňaza, jeho nábytok a zásoby vystaňovali z fary. Potom ho internovali v táborech v Belušíckych Slatinách a v Hlohovci. Vďaka synovi, ktorý bol akademikom, ho v závere roku 1950 prepustili k nemu do Bratislavy. Veriaci vo Fulianke pravoslávneho kňaza neprijali. Otec Ilkovič zomrel 10. marca 1956. Pochovali ho na Cintoríne Slávičie údolie v Bratislave, kde neskôr uložili aj jeho manželku, ktorá zomrela 3. septembra 1963. (Juraj Gradoš)

freepik.com

SPOMIENKY NA MÔJHO OTCA

» Anna TABAČÁKOVÁ

Naša generácia si už len ťažko vie predstaviť život, aký žili ľudia narodení na začiatku storočia. Pozná iba literárne, často romantizujúce deje a postavy, ktoré však s ozajstným, často krutým životom nemali nič spoločné. „*Stali sme okolo tej truny jak palce*“, spomínal môj otec, najstarší z piatich súrodencov, na chvíľu, keď pochovávali otca, živiteľa rodiny. Písal sa rok 1929. Mal štrnásť rokov a na pleciah zodpovednosť nielen za seba, matku, ale hlavne za mladších bratov a sestru. Nevedel, čo bude ďalej, ako budú žiť, nádej mu dávala len hlboká, úprimná viera a modlitba, ku ktorej sa každodenne utiekal. Ťažko pracoval na svojich poličkách, staral sa o všetkých a v príhodnom čase sa oženil s mladou dievčinou, ktorá mu bola celý život oporou. Postupne sa im narodili synovia, práce, samozrejme, pribudlo, ale nestážoval sa. Tešil sa z nich, pracoval nielen na poliach, ale aj v rôznych funkciách, no jeho najobľúbenejšou bolo kantorovanie v cerkvi, čo robil celý život. Ťažké časy ešte sťažila vojna, v ktorej zahynul jeho mladý brat. A na samopal ruského vojaka, ktorý naňho pred malými deťmi mieril so slovami „*davaj časy, bo ťa zastrílu*“, takisto nikdy nezabudol.

Povojnové a hlavne kruté päťdesiate roky priniesli ďalšie utrpenie. Bola Veľká noc v roku 1950, keď dom a okolie zasiahol ničivý požiar. Zhorela nielen časť domu, ale aj takmer všetko okolo. Samozrejme, ľudia pomáhali, ale našli sa aj takí, ktorí využili chaos a kadečo sa „*stratilo*“. Neko-nečná Božia milosť sa aj vtedy prejavila, keď sa akoby zázrakom našli papierové peniaze, ktoré požiar ušetril. Radosť bola nesmierna.

Pokračujúca kolektivizácia priniesla môjmu usilovnému otcovi ďalšie starosti s funkciou prvého predsedu družstva a ťažkosti, ktoré si dnes ani nevieme predstaviť. Preto mňa aj časť mojej generácie doteraz zaráža fakt, s akou ľahkosťou sme sa družstiev v deväťdesiatych rokoch zbavili. Tieto roky mu však priniesli do života aj radosť v podobe mňa, dcéry, ktorá sa narodila po piatich chlapcoch. A keď sa starší synovia dostali na vysoké školy, zdalo sa, že život bude pokojnejší. No ťažkosti nenechali na seba dlho čakať. Prišli šesťdesiate roky, a hlavne ich búrlivý záver – čistky, normalizácia a vylúčovanie z rôznych funkcií, ktoré zastával. To prinútilo našu rodinu odsťahovať sa do mesta, čo otec niesol veľmi ťažko. No

chrám a jeho obľúbené kantorovanie v ňom mu znovu vrátili chuť do života.

To sa však už začínalo ozývať jeho dlho sužované srdce, navyše zranené nečakanou smrťou jedného zo synov. K návšteve chrámu sa pridali aj návštevy cintorína, kde sa vždy s vŕcnosťou sebe vlastnou modlil. A neraz povzbudil aj mamu, keď jej bolo najhoršie, slovami „*ta še pomodlime*“.

A v jednu teplú júnovú nedeľu prišiel úder. Vrátil sa z liturgie a chystal sa na ďalšiu. Mama však videla, že niečo nie je v poriadku, a prosila ho, aby už nikam nešiel. „*Šak to by bulo šumne, keby som v cerkvi umrel*“, povedal jej na to. Neumrel síce v cerkvi, ale v tú nedeľu už jeho sužované srdce dotĺklo. Prežil všetkých svojich súrodencov.

Chýbala nám a chýba jeho rozvážnosť, jeho múdrosť, príklad jeho nesmiernej lásky k nám i k Bohu, príklad nesmierne naplneného života, bohatého nie materiálne, ale hlavne duchovne. Hoci je to už vyše tridsať rokov, čo nie je medzi nami, moji bratia, ktorí sú už všetci s ním v nebi, stále spomínali na jeho vetu: „*Tak robce, žeby dobre bulo*.“ Robili tak, ocko! Aj ja sa snažim.

Život môjho otca je nielen príbehom jedného ozajstného človeka, ale aj príbehom celej generácie ľudí, ktorí žili síce veľmi ťažko, no naplno. Vážili si pôdu, prírodu, pred každou prácou či jedlom sa prežehnali, spadnutý chlebič pobozkali a aj bez vysokých škôl poznali zákonitosti prírody a žili s ňou v absolútnom súlade.

NAKOPNI TELO, NAKŔM DUŠU

» Richard FUČKO

Pred rokom sme predstavili pôstnu výzvu pre mužov *Exodus*. Mnohé čitateľky nášho časopisu boli zvedavé, či existuje aj jej ženský variant. Takáto výzva existuje, v spolupráci so spoločenstvom Efata pre slovenské ženy, ktoré chcú od života viac, ju vytvorili Katarína Dorociaková a Anežka Kadášová. O tom, ako taká výzva prebieha, sa s nami podelila Simona Cmarová.

V úvodných riadkoch výzva pozýva do boja s oblasťami života, v ktorých vládne chaos, prázdnota či závislosť. A najmä problém s časom. Autorky apelujú na každú ženu, ktorá chce viac, chce rásť. Aby sa do toho niekto pustil, potrebuje poriadnu dávku motivácie, pevnú vôľu a tak ako Sima aj dobrý príklad. „O pôstnej výzve *Exodus* pre mužov som počula už skôr a keďže v mojom okolí boli muži,

ktorí plnili túto výzvu, tak som vedela aj o všetkom, čo zahŕňa. Mali môj obdiv a pamätám si, ako som si vtedy povedala, že ja by som to určite nedokázala. To som však ešte netušila, že túto výzvu úspešne zvládnem aj ja.“

Pár dní pred začiatkom *Exodu* ju oslovili kamarátky s tým, či by sa k nim nechcela pridať. Aj keď nevedela presne, čo ju

čaká, súhlasila. Spočiatku mala obavy z toho, ako to celé zvládne, no jej cieľ naučiť sa prekonávať svoje limity a hlbšie spoznať samu seba bol väčší.

Človek, ktorý sa rozhodne začať túto výzvu, potrebuje v prvom rade chuť bojovať nielen duchovný, ale aj telesný boj, zatiahnuť na hĺbinu svojho ja a naučiť sa prekonávať samého seba. Samozrejmosťou je aj Sväté písmo a zápisník, ktorý je spätnou väzbou počas celej výzvy, ale aj sebareflexiou na jej konci.

V rozdeleniach bojiska vidno inšpiráciu *Exodom* – aj keď trochu inak: na duchovný, telesný a ostatný. V každej oblasti boli body, pri ktorých sa Sima musela prekonať, no svoje limity sa najviac naučila zdolávať v duchovnej sfére.

pexels.com

TELESNÔ:

Okrem pravidelného pohybu ju v tejto oblasti čakalo obmedzenie jedenia, konkrétne jedla iba trikrát denne. Bolo to veľakrát náročné, keď ju všade navôkol lákali rôzne sladkosti, no bolo to jednoduchšie ako ďalší bod tejto sféry. Spánok. Keďže spí veľmi rada a dlho, tak ako vôleťný bod si vybrala, že bude vstávať skôr a čas venuje modlitbe. Párkrát sa jej stalo, že vstala, začala sa modliť a následne s modlitbou na perách opäť zaspala. 😊

OSTATNÔ:

Táto oblasť zahŕňala napríklad obmedzenie pozerania TV alebo surfovania na sociálnych sieťach. Táto výzva jej ukázala, že nezmyselné trávenie času na internete nedá človeku nič. No na druhej strane čas, ktorý venovala rodine, bol veľmi obohacujúci nielen pre ňu, ale aj pre ľudí okolo.

Keď sa niekto nezainteresovane pozrie na tieto oblasti, všetko to cvičenie, diéty, striedmosť v sladkostiach... znie ako tréningový plán na leto. A aj keď je to až sekundárne, aj Sima skonštatovala, že priniesol ošoh aj po fyzickej stránke. „Aj keď mojím cieľom nebolo zhodiť niekoľko kíľ, na konci výzvy som skonštatovala, že zmena prišla aj navonok. 😊“

Výzva by mohla teoreticky trvať aj dlhšie alebo kratšie ako určených 90 dní, no Sima tvrdí, že stanovený počet dní je ideálny. Aj viaceré výskumy tvrdia, že naše návyky sa dajú zmeniť práve v priebehu deväťdesiatich dní. „Z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že prvých tridsať dní bolo asi najnáročnejších, lebo bolo treba zmeniť viacero vecí v mojom živote. Išlo napríklad o zníženie počtu strávených hodín na sociálnych sieťach, obmedzenie sladkostí, ale aj viac času stráveného s Božím slovom a v modlitbe. Druhá tretina Exodu bola o čosi jednoduchšia, pretože som si na zmeny už akosi zvykla, a posledných tridsať dní bolo akýmsi upevnením.“

Pôstna výzva ženy pozýva ku každodennému prejavu radosti aj pre ne samotné. Jednou z ich úloh je písať aj večerný „zoznam vďačnosti“ po celom dni. „Čas, ktorý som venovala sama sebe a urobila si radosť, bol oveľa lepší ako len na papieri. Boli to maličkosti, na ktoré som si nikdy nevedela nájsť popri povinnostiach čas, no počas tejto výzvy som si uvedomila, že potešiť samu seba nie je vôbec zlé a vždy som sa tešila, keď si niečo pekné doprajem (veď kto by nie 😊).“

DUCHOVNÔ:

Samozrejmosťou v tejto oblasti bola, okrem iného, každodenná svätá liturgia, modlitba a čítanie Svätého písma. Ako pomôcku pri jeho čítaní boli na každý deň určené nejaké odvolávky. Prvé dni boli zamerané na spoznávanie Ježiša a na to, ako sa mu podobať. Počas ďalších dní Simu čakali výzvy, ktorými sa mu mohla viac podobať svojimi skutkami. Záver bol venovaný láske, jeho súčasťou boli príbehy biblických párov a podnety na modlitbu za svojho partnera. Podľa jej slov „nie vždy bolo jednoduché modliť sa či stráviť čas v tichu s Bohom. Ale zatiahnutím na hĺbinu priniesla táto sféra veľmi veľa ovocia do života“.

Jozef Kudzej

POKORA

V ľiti zo sela Kaľuža
pišla lem sama bez muža
čerez vikend žena Ňina
des' na duchovne cvičiňa.

V poned'elok, jak už vstala,
ta muža pocilovala,
na vívtorok tyž tak znova,
a vin lem smotriť bez slova.
Jak na to išla v seredu,
oprosív sja doperedu:
„Toto je ponaučiňa
iz duchovnoho cvičiňa?“

„Hej, tak nas tam poučili,
že pro mir v duši i v tiľi,
naj rano Bohu na česť
pocilujeme svij krest.“

Krest mať každýj, ja, vin i ty,
podobu mať rozmajity.
Tot, chto ne príjme svij krest,
robiť nerozumno fest-
mnohy ľude zabyvajuť,
že krest je kľučom do raju.

Čo sa týka zoznamu vďačnosti, tak vďaka tomu, že to bolo aj „na papieri“, si Sima uvedomila, čo všetko jej nebeský Ocko každý deň dával. Či už išlo o maličkosti, alebo aj veľké veci, ktoré mohla prežiť. „Veľakrát som si uvedomila, že veci, ktoré beriem ako samozrejmosť, sú obrovským darom, za ktorý chcem nebeskému Ockovi vždy ďakovať.“

Jedným z pilierov Exodu je bratstvo, v tejto ženskej verzii je spoločenstvo akýmsi bonusom. Môže sa do nej žena zapojiť aj individuálne, ale z vlastnej skúsenosti Sima tvrdí, že v spoločenstve je to svojím spôsobom jednoduchšie.

Na záver Sima zhodnotila celých 90 dní pôstnej výzvy ako čas, ktorý jej dal veľmi veľa, a určite ju odporúča každej žene, ktorá chce objaviť svoje limity a hľadať svoju identitu. Naučila ju lepšie hospodáriť s časom, ktorý má, a upevnila jej osobný vzťah s nebeským Ockom. „Taktiež som počas týchto troch mesiacov viac spoznala, kým som, a opäť sa presvedčila o tom, že skutočné šťastie sa nenachádza v tomto materiálnom svete, ale v Bohu. Celým Exodom ma sprevádzal aj môj obľúbený verš: „Hľadaj radosť v Pánovi a dá ti, za čím túži tvoje srdce.“ (Ž 37, 4)“

freepik.com

JEDEN RODIČ A JEDEN PRÍJEM

» Jozefína ŠTRAUSSOVÁ

Základný problém jednorodičovskej rodiny spočíva v nižšom príjme domáceho rozpočtu ako v klasických rodinách, pričom náklady na domácnosť a výchovu detí sú takmer totožné. Jednorodič na Slovensku nemá nárok na žiadne špecifické sociálne dávky, ktoré by aspoň čiastočne vykompenzovali absenciu druhého príjmu v rodine. Okrem toho, že osamelá matka má nárok na dlhšiu materskú dovolenku (37 týždňov), a okrem zmienky v Zákonníku práce o zákaze výpovede vo vybraných prípadoch a obmedzení zamestnávateľa nariaďovať osamelému rodičovi nadčasy sa štát systémovo o osamelých rodičov nezaujíma.

Rodiny s jedným rodičom sa v ťažkej situácii obracajú najčastejšie na organizácie, ako je tá naša, ktoré im pomáhajú preklenúť najťažšie obdobie. Aj z tohto dôvodu napríklad organizácia *Jeden rodič* vyvinula unikátny komplexný ročný prog-

ram pomoci jednorodičovským rodinám. Prostredníctvom odbornej, humanitárnej a potravinovej pomoci pomáhame osamelým rodičom a ich deťom preklenúť náročnú životnú situáciu a opäť sa postaviť na vlastné nohy.

V rámci odborného poradenstva, ktoré jednorodičom v ročnom programe pomoci poskytujú, je aj ekonomické poradenstvo. Snažia sa budovať v nich zodpovedné spotrebiteľské správanie a naučiť ich efektívne a racionálne hospodáriť s prostriedkami, ktoré majú k dispozícii.

Faktom však je, že príjem jednorodičovských rodín, hlavne tých, kde sú malé deti do troch rokov, prípadne tri a viac detí, je veľmi nízky. Obmedzená výška príjmu takejto rodiny súvisí aj s obmedzenou možnosťou jednorodiča získať plnohodnotné zamestnanie. Najmä v rodinách s deťmi do desať rokov sú jednorodičia časovo obmedzení pri hľadaní zamestnania. Prakticky nie je možné, aby takýto rodič pracoval na zmeny, či už vo výrobe, alebo na dvanásťhodinové zmeny v podnikoch poskytujúcich služby. Nie je výnimkou, že vplyvom zlej životnej situácie a s ňou spojeným stresom sa jednorodičom pridružujú aj zdravotné ťažkosti, ktoré ich takisto pri hľadaní zamestnania obmedzujú.

Celkový príjem jednorodičovskej rodiny je však veľmi ťažké určiť, keďže jeho výšku ovplyvňuje viacero faktorov. Základným stabilným prvkom v príjmovej časti domáceho rozpočtu jednorodičovskej rodiny je v prevažnej väčšine mzda osamelého rodiča (aj keď často nízka), prípadne rodičovský príspevok, vdovský alebo invalidný dôchodok. Ďalším sú rodinné prídavky. Rodičia, ktorí sú zamestnaní, si môžu uplatniť aj daňový bonus, ktorý zvyšuje ich mesačnú mzdu. V prípade tohto faktoru, ktorý ovplyvňuje výšku príjmu jednorodiča, však treba upozorniť na to, že mesačná mzda osamelého rodiča (prevažne ide o ženy, najmä v Košickom a Prešovskom kraji) je taká nízka, že nie je možné uplatnenie daňového bonusu v plnej výške. Túto skutočnosť považujeme za ďalšiu systémovú chybu štátu.

V rámci odborného poradenstva organizácie ako *Jeden rodič* motivujú klientov a pomáhajú im pri uplatnení sa na trhu práce. V prípade, že sa zamestnajú po ukončení rodičovskej dovolenky, aspoň na skrátenej pracovný úväzok, strácajú nárok na akékoľvek sociálne dávky a to napriek tomu, že ich mzda často len mierne prekračuje výšku životného minima.

Zásadným faktorom, ktorý ovplyvňuje príjem jednorodiča, je výživné, jeho výška a platobná disciplína rodiča povinného platiť výživné. Slovenská legislatíva, bohužiaľ, umožňuje do veľkej miery vyhýbanie sa povinnosti platiť výživné. Stačí, ak rodič, ktorému bolo súdom určené platenie výživného, pošle do rúk jednorodiča každý mesiac minimálnu sumu.

Z našej praxe vieme, že jednorodič nezriedka mesačne hospodári so sumou nie vyššou ako 500 eur. Sú však prípady, keď je mesačný príjem osamelého rodiča oveľa nižší. Nie je výnimkou, že jednorodičovská domácnosť s jedným dieťaťom hospodári mesačne so sumou 250 až 300 eur.

Nižšie príjmy jednorodičovských domácností sú typické práve absenciou príjmu druhého rodiča. V tých horších prípadoch aj absenciou akejkoľvek podpory zo strany rodiny a druhého rodiča, vrátane platenia výživného.

V takejto ťažkej životnej situácii sa na Slovensku nachádza približne 180-tisíc jednorodičovských domácností, ktoré sú ohrozené prepadom do chudoby, resp. chudobu zažívajú. V týchto rodinách je

„ Najmä slobodné matky patria u nás do najohrozenejšej skupiny. V prípade, že sa naskytne nečakaná finančná situácia alebo finančné výdavky, len malá skupina žien dokáže utiahnuť mesačné výdavky, ak majú malé dieťa, ktoré sa pokladá z pohľadu financií za to najnáročnejšie.

Lenka Buchláková,
ekonomická analytička FinGO.sk

vychovávaných viac ako 270-tisíc detí, na ktoré systém nemyslí. Ich rodičia majú často problém so zabezpečením základných životných potrieb. Pritom sa musia často vyrovnáť s existenčnými otázkami, ako je napríklad bývanie. Dostupnosť bývania je pre jednorodičovské rodiny „kameňom úrazu“. Náklady na bývanie jednorodičovskej rodiny sú často najvyššou položkou vo výdavkovej časti rodinného rozpočtu. Je to najmä preto, lebo väčšina jednorodičov si nemôže dovoliť vlastné bývanie. Nájomné bývanie je ťažko dostupné vzhľadom na počty nájomných bytov slovenských miest a obcí. Jednorodičia sú tak odkázaní na bývanie v komerčných nájmoch.

Ďalšou „ranou“ pre jednorodičovské domácnosti je prekonanie následkov energetickej krízy a rastu inflácie. Energetická kríza a inflácia sa premietli do nárastu cien základných potravín aj nákladov na bývanie. Už mimo akéhokoľvek krízového obdobia je mesačný rozpočet jednorodičovských rodín pomerne napätý. Je ťažké ho nastaviť do takej kondície, aby bol schopný odolávať sezónnym náporom, ako sú napríklad nákup oblečenia a obuvi pre deti, školských potrieb, prípadných darčiekov alebo prilepení na Vianoce. O vyrovnaní sa s náhlymi jednorazovými výdavkami v súvislosti s funkčnosťou domácnosti (nejaký spotrebič, posteľ pre dieťa a pod.) alebo s neovplyvniteľným výpadkom príjmu (napr. PN alebo OČR) rodiča a tvorení rezervy v domácom rozpočte ani nehovoriac.

Aj z uvedených dôvodov aktivity organizácií zastupujúcich jednorodičov smerujú k tomu, aby nebol osamelý rodič, resp. jednorodič v systéme štátnej podpory rodiny neviditeľný. Ich snahou a denno-dennou prácou s touto štátom zanedbanou skupinou obyvateľstva je vniesť do príslušnej legislatívy pojem „osamelý rodič“ a systematicky upozorňovať na nedostatky pri nastavení politik. Napríklad organizácia *Jeden rodič* je súčasťou Rady vlády pre demografiu a rodinu a organizuje pravidelne okrúhly stôl s otvorenými rokovaniami o pomoci osamelým rodičom. Dokonca sa jej zástupcovia stretli v NR SR s predstaviteľmi politických strán a neustále robia osvetu o situácii osamelých rodičov na Slovensku. Jej cieľom je budovanie opory pre osamelých rodičov v rodinnej a sociálnej politike štátu a na vytváraní systému príspevkov nad hranicou životného minima, ktoré by aspoň čiastočne riešili situáciu rodiny v kríze, aby sa neprepadla do chudoby.

SITUÁCIA VO SVETE

V Európskej únii bolo v roku 2018 15 % domácností, kde žil jeden rodič s dieťaťom alebo deťmi. Podiel osamelých rodičov sa v jednotlivých krajinách značne líši. Pokiaľ ide o podiel domácností s jedným rodičom na všetkých domácnostiach s deťmi, šesť krajín zaznamenalo podiel viac ako 20 % všetkých domácností s deťmi, a to Švédsko (34 %), Dánsko (29 %), Estónsko (28 %), Lotyšsko a Litva (obe 25 %) a Francúzsko (21 %). Naopak, najnižšie podiely zaznamenali Chorvátsko (5 %), Rumunsko (7 %) a Fínsko (8 %).

Rodiny s jedným rodičom boli označené za „najrýchlejšie pribúdajúci typ rodiny“ v Spojených štátoch. Podobná situácia je aj v mnohých iných krajinách. Rekordný počet rozvodov, opustených rodín, odlúk a nemanželských detí má ďalekosiahle následky pre milióny rodičov a detí.

freepik.com

AJ DETI SÚ OSOBNOSTI (2)

» Veronika VERBOVÁ

ZVLÁDNEM TO SÁM

Minule sme si predstavili prvý typ osobnosti detí, ktoré majú vrodené potreby stability, predvídateľnosti a spoľahlivosti. A tieto potreby ovplyvňujú ich prežívanie a správanie. Teraz vám predstavím druhý typ, ktorý možno nájdete aj medzi svojimi ratolesťami. Dúfam, že vám to prinesie pohľad do ich sveta a možno pomôže pochopiť, čo od vás (ne)potrebujú.

DETI S VRODENÝMI POTREBAMI ROZUMIEŤ A PREVEROVAŤ, KOMPETENTNOSŤ A ZDOKONAĽOVANIE

Prekvapujú nás svojím záujmom o fungovanie sveta. Preverujú našu schopnosť logicky argumentovať. Rady sa zdokonaľujú v tom, pre čo sa rozhodli, a nechcú pomôcť, lebo kto potrebuje pomoc, nie je dosť schopný (aspoň z ich pohľadu).

Rozumieť a preverovať. Tieto typy detí chcú rozumieť svetu. Rady si budú čítať encyklopédie alebo počúvať vysvetlenia, ako to funguje. Budú sa veľa pýtať, aby tomu, čo ich ozaj zaujíma, prišli na kĺb. Ich najčastejšou otázkou je prečo. A čakajú na ňu logickú odpoveď, ktorá bude dávať zmysel. Otázkou prečo kladú

aj vo chvíľach, keď od nich niekto niečo chce. Ak dostanú požiadavku, nemôžu ju splniť, kým nevedia, že má logický dôvod. Ale to, čo sa zdá logické vám, nemusí byť logické pre ne. Najhoršia odpoveď na otázku „Prečo to mám urobiť?“ je: „Pretože som to povedal/-a.“ Pokiaľ dospelý nie je ochotný logiku svojej požiadavky vysvetliť, majú nulovú motiváciu ju splniť. Ak ich do niečoho tlačíme, idú do opozície. Aj naše citové prejavy môžu vnímať ako manipuláciu. Vety typu: „Urob to kvôli mne... Ty ma vôbec nemáš rád, keď sa ku mne správaš takto...“ dostávajú tieto deti do úzkych – nechápu logiku týchto argumentov, pripadajú si vydiarané a autorita dospelého v ich očiach klesá.

Synova triedna učiteľka mi pri našom prvom stretnutí milo vysvetlila, že všetky čísla píše opačným spôsobom, ako sa píše. Pri otázke, prečo to tak robí, odpovedal protiotázkou – prečo nie? Má svoju logiku, je presvedčený, že takto je to dobre. Nikoho o tom nebude presvedčať, aby robil tak isto. Ale zároveň očakáva, že ho iní nebudú nútiť robiť veci, o ktorých nie je sám presvedčený. Som veľmi vďačná učiteľke, že pochopila, čo sa skrýva v jeho osobnosti, že ho nekritizuje ani

naň netlačí. Naopak, dala mu prívlastok *inovátor*.

Kompetentnosť. Týmto deťom veľmi záleží na tom, aby boli schopné aj vnímané ako schopné. Chcú veci robiť samy a po svojom. Podrobný návod či detailné inštrukcie znižujú ich pocit kompetentnosti – „som predsa dosť schopný na to, aby som to pochopil“. Aj návrh našej pomoci alebo keď niečo za ne dokončíme my, vnímajú ako podceňovanie. To však neznamená, že majú veľkú sebadôveru a do všetkého sa púšťajú bez obáv. Práve naopak, rady si dokazujú svoje schopnosti v činnostiach, ktoré sú na hrane ich možností. Na druhej strane sa však obávajú zlyhania, ktoré by potvrdilo ich „nekompetentnosť“. Vy ako rodičia môžete podporiť dieťa vetami typu: „Verím, že si dosť schopný to zvládnuť“ alebo „Dôverujem ti, že sa dokážeš sám dobre rozhodnúť“. Potreba kompetentnosti sa u týchto detí prejavuje aj v tom, že chcú byť od malička dospelými vnímaní ako rovnocenní partneri. Očakávajú od dospelého rovnakú mieru rešpektu, akú by ukázal inému dospelému. Chcú, aby sa nerozhodovalo „o nich bez nich“, aby ich názory boli brané vážne a v diskusiách (úmerne veku) logicky argumentujú.

Naše deti majú v izbe poschodovú posteľ a najstarší Jakub spí hore. Náš najmladší (1,5 r.) zistil, že dokáže vyliezť po rebríku až hore na posteľ. Urobila som rázne rozhodnutie – odstrániť rebrík. Zrealizovala som to, keď boli deti v škole. Bola som si istá, že všetci budú súhlasiť. Jakuba to však tak vzalo, že plakal a kričal, aby som rebrík vrátila. Ten som po dlhom presvedčaní a emočnom boji priniesla namontovať naspäť. Vtedy sa upokojil a vysvetlil mi, že len chcel, aby som sa s ním o tom najprv porozprávala. Pochopil moje dôvody prečo, len ho trápilo, že som rozhodla bez neho. Rebrík sme odložili a Jakub si našiel iný – svoj – spôsob, ako sa dostať hore.

Zdokonaľovanie. Táto potreba vedie deti k tomu, aby zlepšovali svoje schopnosti a zručnosti. Nechcú trénovať to, čo už zo svojho pohľadu zvládajú. Preto ich priťahujú úlohy, ktoré sú náročnejšie, než môžu vzhľadom na svoje fyzické či intelektuálne možnosti zvládnuť. Hrozí teda, že zlyhajú a ukáže sa, že (v ich vnímaní) sú neschopné. Potreby kompetentnosti a zdokonaľovania môžu byť teda veľkým vnútorným motorom, ale aj brzdou. Dôležité je pre ne naučiť sa

vyrovnávať s vlastným zlyhaním a nebrať chybu ako dôkaz neschopnosti, ale ako príležitosť na ďalšie učenie. Niekedy môžeme vnímať aj nesúlad vo vývoji ich schopností – intelektuálne sú ďalej než ich rovesníci, ale čo sa týka sebaobsluhy, akoby zaostávali. Väčšinou je to preto, lebo ide o rutinné činnosti, ktoré ich nebavia. A pretože ich nebavia, nemusia im ísť úplne hladko. Ak rodičia vyvíjajú tlak – veď to by si už mal zvládnuť –, môže to dieťa vnímať ako podceňovanie. Deti sa zo vzdoru alebo aj z obavy zo zlyhania takým činnostiam vyhýbajú alebo si počkajú, kým to rodič urobí za ne.

ČO ROBIŤ?

Berte deti vážne. Neznevažujte ich výroky či schopnosti zľahčovaním alebo vtipom. Odpovedajte im na otázky pravdivo

– radšej povedzte, že neviete, než by ste vraveli, že sú na to ešte malé. Nezlahčujte ich záujmy. Svoje požiadavky logicky zdôvodňujte. Dajte dieťaťu slobodu pri rozhodovaní. Ponúkajte informácie alebo zdroje. Svoj názor predkladajte len ako jeden z uhlov pohľadu. Pomáhajte, len keď dieťa o to stojí – pri realizácii jeho nápadov ho „postrčte“ bližšie k jeho predstave. Ale nesnažte sa mu uľahčiť situáciu tým, že by ste vec robili zaň. Pri riešení problému zistíte, čo dieťa konkrétne potrebuje, a pomôžte mu len s tým, o čo vás samo požiada. Vysvetľujte mu, ako fungujú emócie a medziľudské vzťahy, modelujte primerané reakcie. Reflektujte, aké dôsledky má to, čo urobíme pre druhého človeka – ako sa môže cítiť, čo si môže myslieť a pod. Pomôžte dieťaťu pochopiť, ako ľudia fungujú, vrátane jeho samého.

freepik.com

AKO POVEDAŤ, ČO CHCEM, ABY TO INÝ POČUL

Komunikácia nie je iba komplex slov, ktoré chceme povedať. Pozývam vás všímať si faktory, ktoré komunikáciu ovplyvňujú. Je však otázkou, či chceme niečo na svojej komunikácii zmeniť, či nám vyhovuje, či si myslíme, že je všetko OK, či máme také dobré vzťahy, že na nej už nemusíme pracovať. Buďme k sebe úprimné a vnímajme, čo od nás chce Pán. Ako vieme, čo od nás chce Pán v tejto veci? Za mňa tak ako pri iných veciach – že ho počúvame. A sme pri tom. Prvou a jednou z najdôležitejších vecí je aktívne počúvanie. Azda i preto máme v živote problémy... Nepočúvame. Hoci si myslíme, že počúvame, v konečnom dôsledku nepočujeme ani to, čo nám hovorí Pán, ani to, čo nám hovoria ľudia. Tu je niekoľko tipov, čo robiť, aby sme počuli.

Svoju pozornosť plne sústreďme na rozprávaného. Skúsme odstrániť všetky rušivé prvky (niekedy stačí iba dať mobil mimo pohľadu). Udržiavajme očný kontakt. Hovoríme tým rozprávanému, že nám na ňom záleží, že sme tu preňho. Potvrďujeme porozumenie a v prípade nesúhlasu rešpektujúco vyjadríme nesúhlas. Niekedy stačí súhlas vyjadriť prikývnutím alebo povedaním chápem. Ak s niečím nesúhlasíme, rovnako to vyjadríme ohľaduplným spôsobom. Napr. ja to mám inak, v tomto s tebou nemôžem súhlasiť, ale rozumiem, že to máš takto. Nepre-rušujeme. Hovorí to o neúčte k rozprávanému. Priebežne overujme, či správne rozumieme tomu, čo rozprávajúci hovorí.

Počúvajte bez filtrov. Teda obsah, ktorý iný hovorí, a nie to, čo si myslíme, že hovorí. (Eva Zuzana Jenčušová)

pexels.com

NETRADIČNÝ VALENTÍNSKY VEČER

Od roku 2011 Katolícka cirkev na Slovensku ponúka rôzne spôsoby, ako prežiť valentínsky týždeň inak, možno menej komerčne, možno hlbšie. Ani tento rok v dátume od 12. – 18. februára to nebude inak, ale budeme hlboko ponorení v prvom týždni Veľkého pôstu. Pre mnohých to znamená prísny pôst, zdržanlivosť, takže rôzne bohaté manželské večere pri sviečkach veľmi do úvahy nepri- chádzajú. Rôzne e-shopy i kaviarne však ponúkajú zaujímavé zľavy, ktoré nájdete na portáli ntm.sk a jeho regionálnych podstránkach – či už nedeľný koláčik ku káve, dobrú knihu na upršané poobedie, alebo aj noc pod hviezdami v prešovskej hviezdárni – to všetko ponúka tento týždeň. Alebo si z tej romantickej večere nechajte aspoň tú sviečku. Zapáľte si ju, urobte

si pohodlie a zadívajte sa do očí toho druhého – možno aj v nich nájdete hviezdnu oblohu. Povedzme si, kedy sme to urobili naposledy?

Okrem iného ponúknú bohatý program aj farské spoločnosti vo vašom okolí – sledujte ich vývesky, oznamy a stránky. Môže to byť napríklad adorácia na tému manželstva, Akatist požehnaní rodín, požehnanie (nielen) jubilujúcich manželov, príhovory na tému manželstva. Rada pre rodinu Košickej eparchie pripravuje aj púť do Litmanovej spojenú so sánkovačkou v sobotu 17. februára 2024. Svätú liturgiu bude sláviť vladyka Marián Pacák CSsR. NTM Prešov v spolupráci s *Alfa kurzy Slovensko* a *Marana Tha Prešov* ponúka *Servisnú prehliadku manželstva* – manželské rande v M Aréne v nedeľu 18. februára. (Richard Fučko)

Pápež František pripomína, že „v Matúšovom evanjeliu sa objavuje mladík (porov. Mt 19, 20. 22), ktorý prišiel za Ježišom, aby sa ho spýtal na viac, s duchom typickým pre mladých, otvoreným pre nové obzory a veľké výzvy. V skutočnosti jeho duch nebol taký mladý, pretože sa už naviazal na bohatstvo a pohodlie. Ústami tvrdil, že chce niečo viac, ale keď od neho Ježiš žiadal, aby bol štedrý a rozdal svoj majetok, uvedomil si, že nie je schopný odpútať sa od toho, čo vlastní. Napokon „keď počul toto slovo, odišiel smutný“. Zriekol sa svojej mladosti. Evanjelium hovorí aj o niektorých múdrych mladých dievčatách, ktoré boli pripravené a pozorné, zatiaľ čo iné žili roztržito a ospalo (porov. Mt 25, 1 – 13). Možno totiž stráviť svoju mladosť v rozptýlení, lietať po povrchu života, driemať, bez schopnosti budovať hlboké vzťahy a vstúpiť do jadra života. Takýmto spôsobom si pripravujeme chudobnú budúcnosť bez základov. Alebo možno stráviť svoju mladosť pestovaním krásnych a veľkých vecí, a takto si pripravovať budúcnosť plnú života a vnútorného bohatstva.“

V závere kapitoly pripomína naimského mladíka – ak si stratil vnútornú silu, sny, nadšenie, nádej a veľkodušnosť, aj teba dnes povzbudzuje Ježiš: „Mládenec, hovorím ti, vstaň!“ (Richard Fučko)

VÝZVA SLOVA: LK □, □

	7		1					
			5	9	8		3	
		5		6		2	1	
	9		2	5	6	4		
6				4				
	4					9	2	
	1	9	4			5	6	
					3		9	
7	8							2

HE3K 4U

SKENUJ KÓDY

pxhere.com

POTREBUJE LÁSKA PRAVIDLÁ? (2)

Nezosmilniš, nescudzoložíš: Ži čisto. Ži verne. Buď verná, buď verný. Sexualitu – dar od Boha – používaj na upevňovanie manželskej lásky. So sexualitou buď otvorený/otvorená životu. Sexualitu používaj na obdarovanie manžela, manželky... Ži tak, aby si nezraňoval, nezranil. Miluj. Na manželstvo sa pripravuj obetovaním sa, skutočnou láskou, sebadarovaním, úprimnosťou. Na manželstvo sa pripravuj tak, že budeš poznávať srdce, dušu svojej budúcej manželky, svojho budúceho manžela. Poznávanie tela si nechaj do manželstva.

Nepokradneš. Nebudeš kradnúť: Chráň druhého človeka a rešpektuj jeho majetok, jeho dobré meno, rešpektuj to, čo mu patrí. Váž si ho a to, čo vlastní. Rešpektuj druhého človeka a dopraj mu to, čo mu patrí, čo má alebo aj to, čo mu možno nepatrí či nemá. Dopraj druhému človeku dobro. Dopraj druhému človeku veľa dobra, veľa dobrého. Dopraj druhému človeku, nech si užíva to, čo mu bolo požehnané. Dopraj mu dobré meno...

Nepreriekneš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu, nebudeš krivo svedčiť: Hovor iba dobré veci. Každý sa môže pomýliť, každý môže urobiť chybu, každý z nás môže padnúť. Pamätaj, že tak ako teba Boh miluje odvekou láskou (porov. Jer 31, 3), tak miluje aj toho, o kom si chcel povedať možno niečo zlé. Nášho

nebeského Otca by to bolelo. Hovor dobré veci a chráň česť a dobré meno každého človeka. Každý sa môže zmeniť...

Nepožiadáš manželku blížneho svojho: Cti si manželstvo. Cti a rešpektuj „svätú zem“ manželstva, na ktorú smie vstúpiť len ten, kto tam patrí. Cti svätú zem manželstva svojich blížnych, cti svätú zem svojho manželstva. Buď verný. Buď verná. Miluj. Buď vďačný, vďačná za dar manželstva. Buď vďačný za svoju manželku, buď vďačná za svojho manžela. Mysli na šťastie a spásu svojho blížneho aj na spásu a večné šťastie svoje. Na šťastie svojich i tých druhých detí...

Keď preformulujeme záporne naformulované prikázania kladne, aké sú krásne, však? Chceme taký život? Chceme život v láske, vo vernosti? A teraz sa môžeme pýtať ďalej. Prečo by malo šieste Božie prikázanie znamenať, že si má žena sexuálny život nechať až pre manžela a muž pre manželku? Čo je na sexuálnom spojení také zvláštne, že by sme si ho mali ponechať až do manželstva? Prečo by sme sa ho mali pred manželstvom zriecť? Veď sme toľkokrát počuli, že sex môže vzťah upevniť, že je potrebné, aby sme si to pred svadbou vyskúšali, aby sme vedeli, či sa k sebe hodíme, a že muž bez sexu nedokáže fungovať. Ako to v skutočnosti je? Prečo si máme nechať prvý sex až po svadbe? (Renáta Ocilková)

ĽUDMILA LUKAČIKOVÁ KOZMENKOVÁ (1960)

Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov

Rusínsku herečku, absolventku hereckej univerzity v Kyjeve a umeleckú šéfkou prešovského Divadla Alexandra Duchnoviča poznali napriek širokému diapazónu nádherných divadelných postáv len miestni milovníci divadla a kultúry. Do povedomia širokej verejnosti sa zapísala až účinkovaním v českom filme *Jak se krotí krokodýli*, v seriáli *Dunaj, k vašim službám*, ale predovšetkým úlohou Polinky Chrabrenko v komediálnom seriáli *Hranica*.

Prežila krásne detstvo na Ukrajine, kam sa jej rodina vysťahovala z chudobného Šambrona s prísľubom ľahšieho života na černoze. Keď mala dvanásť rokov, vrátili sa jej rodičia, pôvodom Rusíni, na Slovensko a usadili sa v Prešove, kde dodnes žije s manželom, bývalým prominentným režisérom moskovského divadla MCHAT Valentinom Kozmenkom Delindem. Zoznámili sa pri študovaní Gogoľovej hry *Pokušenie Chomu Bruta* a majú syna Kristiána, ktorý kráča v ich umeleckých šľapajach a vyštudoval herectvo aj réžiu.

Hoci bola pre situáciu, aká panovala v tých rokoch, pokrstená ako pravoslávna, dnes sa hlási ku Gréckokatolíckej cirkvi. S úsmevom hovorí, že keďže chcela mať sobáš v cirkvi, sama dala svojho budúceho manžela pokrstiť. Doma v Prešove navštevuje gréckokatolícky chrám a sviatky slávia v rodine dvojmo – podľa juliánskeho aj gregoriánskeho kalendára. (Adriana Matoláková)

NEAL MORSE: THE DREAMER & THE RESTORATION – JOSEPH: PART ONE & PART TWO

Novým dielom skladateľa a multiinstrumentalistu Neala Morsa je nekonvenčná, odvážna a hudobne progresívna dvojdielna rocková opera o Jozefovi Egyptskom. Fanúšikovia klasického rocku si prídu na svoje.

Striedanie taktových rytmov a melodická rôznorodosť robia albumy kvalitnými. Experimentovanie s rôznymi zvukmi a variáciami sa výrazne odlišuje od rádiového a kresťanského mainstreamu. Albumy ma oslovili, pretože sa v nich spája skladateľské majstrovstvo a hudobné umenie. Autor už spolupracoval s mnohými aktérmi rockovej scény ako Mike Portnoy, Jordan Rudess, Steve Hackett a Randy George. Albumy si môžete vypočuť na streamovacích platformách. (Dominik Petrík)

AKÝ JE VHODNÝ VEK NA MANŽELSTVO?

(ANASTASIA)

Odpoveď je veľmi jednoduchá, ale zároveň ťažká. Podľa kánonického práva (CCEO aj CIC) vek vhodný na manželstvo je 16 rokov pre mužov a 14 rokov pre ženy. Tento vek v kódexoch je z nášho pohľadu tak nízko postavený preto, lebo právo je koncipované pre celý svet a zohľadňuje rozdielne dozrievanie na manželstvo v jednotlivých kútoch sveta. Všeobecne u nás podľa zákona o rodine je vekom na manželstvo vek dospelosti, teda 18 rokov. Cirkev v Poľsku, konferencia biskupov, určila vek na prijatie sviatostného manželstva – 21 rokov. Aj z týchto faktov je zrejmé, že vek nie je pre vstup do manželstva až taký dôležitý. Dolnou hranicou na prijatie manželstva pri rešpektovaní dospelosti je skôr osobná zrelosť na manželstvo a schopnosť žiť plnohodnotný vzťah v manželstve so všetkou zodpovednosťou. Dôležité pre snúbencov je poznať svoj hodnotový svet, mať spoločné ciele, rozumieť si a mať k sebe vzájomnú osobnostnú blízkosť. Samozrejme, že je dôležité vedieť aj o svojich chybách a zároveň vedieť zhodnotiť, či ich budeme vedieť prijať a odpúšťať si ich. To sú hlavné ukazovatele správneho času na vstup do manželstva. Horná hranica nie je definovaná, ale ak by sme ju chceli definovať pre mladých ľudí, tak na vstup do manželstva je dôležité rešpektovanie prirodzenej schopnosti na splodenie potomstva, lebo ak sa veľmi odkladá čas prijatia sviatosti manželstva do vyššieho veku, tak potom vidíme problémy manželov s tým, že chcú mať deti, ale už sa stretávajú s ťažkosťami súvisiacimi s počatím dieťaťa, s priebehom tehotenstva, s rizikom predčasných pôrodov atď. Na záver treba povedať, že čas na vstup do manželstva treba posudzovať individuálne u každého na základe načrtnutých kritérií. (Jozef Miňo)

freepik.com

OTEC KYRIAK PÍŠE ...

Židovský zákon predpisoval žene, aby po šiestonedelí priniesla do chrámu obeť za svoje očistenie. To, čo slávime na sviatok Stretnutia Pána, je teda naplnením ďalšieho zákona a proroctva, ktoré Boh vpísal do Starého zákona o svojom Synovi. Okrem toho rodičia prvorodeného syna prinášajú Bohu zaňho obeť. Pri tomto obrade očisťovania, ktorý sa týka Márie, však opäť prichádza prekvapivý zvrat. Malého Ježiša berie do rúk spravodlivý starec Simeon a vysloví o ňom nádherné slová svojho osobného svedectva a hlbokého proroctva zároveň. Mária znova pokorne ustupuje do úzadia a tieto „svoje“ chvíle prenecháva Ježišovi, ktorého púšťa do popredia. A toto sa deje pri každom mariánskom sviatku. Presväta Bohorodička uvoľňuje vo svojom živote to popredné miesto svojmu Synovi Ježišovi Kristovi. Mária nechce excelovať a klást' seba na prvú priečku, nechce byť stredobodom pozornosti, ale posunie vpred a vyššie, do centra záujmu Ježiša Krista. V každom sviatku a udalosti života dáva do popredia Ježiša. Aj my by sme mohli povedať, že zakaždým, keď vo svojom živote uvoľníme miesto Ježišovi, je to sviatok. Veď hoci bol somárnik pri Ježišom vstupe do Jeruzalema dôležitý, ľudia nevolali na slávu jemu, ale tomu, koho niesol na svojom chrbte.

Mozaiika

Príbehy poslušníka

Hniezdo

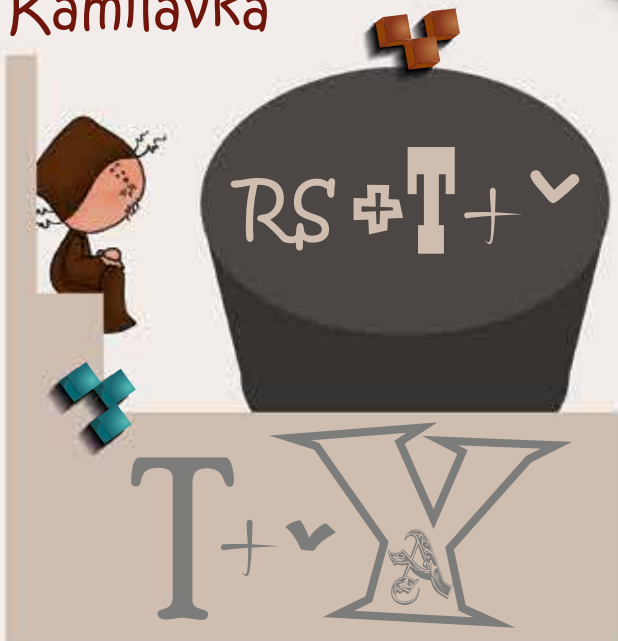
Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, vo všetkých krajinách sa nachádzajú rôzne skupiny ľudí, ktoré sa obliekajú rovnako. Buď ide o ľudí, ktorí navonok chcú oblečením prezentovať nejakú myšlienku, alebo o tých, ktorí zastávajú istý úrad a k nemu je pripojená aj povinnosť (alebo výsada) nosiť nejakú rovnosť. Myslím teraz hlavne na vojakov a políciu, ale napríklad aj na skautov.

Možno ste si už všimli mníchov, kňazov alebo biskupov, ktorí nosia na hlavách zaujímavé čiapky alebo klobúky. Stali sa súčasťou ich „pracovného“ oblečenia. Vo východných cirkvách ide o valcovité, zvyčajne čierne pokrývky hlavy, ktoré na jednej strane pred chladom a nečasom chránia nositeľa a na druhej strane sú znakom toho, že títo ľudia v Cirkvi prijali špecifické poslanie.

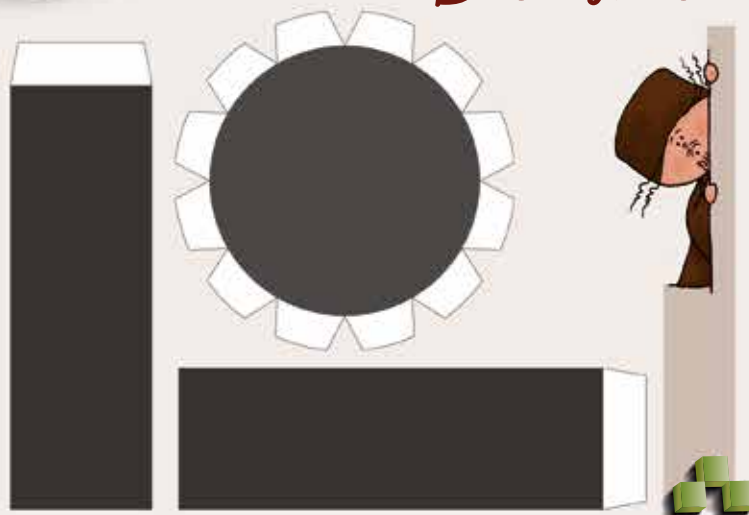
Kamilavka

Termín mohol vzniknúť zo starogréckeho slova *kamelaukion*, ktoré poznáme už z obdobia neskorej antiky. V Byzantskej ríši toto slovo označovalo korunu cisára alebo cisárovnej. No niektorí odborníci tvrdia, že dnešné slovo kamilavka pochádza pravdepodobne z pomenovania materiálu, z ktorého sa vyrábala.

Úloha: Vylúšti rébus a dozvieš sa, čo to bol za materiál.

Dôstojnosť

Kamilavky sa v rôznych krajinách od seba mierne odlišujú. Môžu byť čierne alebo purpurové, prípadne modré, fialové aj červené. Dnes sa vyrábajú z pevného kartónu, ktorý je potiahnutý jednofarebnou látkou, zvyčajne ide o zamat alebo kašmír. Môžu byť zdobené aj jednoduchou a vkusnou výšivkou. Vďaka svojej jednoduchej forme sú neprehliadnuteľné a svedčia o dôstojnosti úradu. Úloha: Urob si minikamilavku podľa nášho návodu. Šablónu si prekresli na čierny výkres, vystrihni a zlepi. Ak si ju naskenuješ a v počítači zväčšíš, môžeš si jej nosenie (v papierovej forme) vyskúšať aj ty.

KATEŘINA LACHMANOVÁ:
DEVÄŤ DNÍ RUKA V RUKU
SO SV. TERÉZIOU Z LISIEUX

Svätá Terézia z Lisieux je i v tejto novéne učiteľkou modlitby príhovoru a všetkých jej hlavných ingrediencií, ktorými sú skutočná láska k Bohu a k ľuďom, ochota obetovať sa, pokora i smelá dôvera a živá nádej uprostred temnôt. V týchto rokoch (2023 a 2025) si pripomíname stopäťdesiat rokov od narodenia svätej Terézie a sté výročie jej svätorečenia. Terezka počítala s tým, že počas osláv sa zvláštnym spôsobom otvára nebo, a už tu na zemi silno vnímala, a využívala láskyplné puto medzi bojujúcou a oslávenou Cirkvou. (Martina Jokelová Ťuchová)

THE COVENANT

Seržant John Kinley je veliteľom jednotky v Afganistane, ktorej úlohou je objavovať a zneškodňovať povstalecké výrobné výbušnín. Do jednotky prichádza nová posila v podobe afgánskeho prekladateľa Ahmeda. Jeho príchod a skúsenosti u Johna vyvolávajú otázky a nedôveru, ktorú však v prvej línii musia rýchlo prekonať. Zvrat nastáva, keď je jednotka vlákaná do pasce a prepadnutá. Jediní preživší sú Ahmed a ranený John. Ahmed však nemieni zradiť veliteľa a bezpečne ho dopraví naspäť na základňu, čím však zo seba urobí nepriateľa číslo jeden všetkých povstalcov. Ostáva na Johnovi, aby zachránil priateľa, splatil svoj dlh a porazil byrokráciu USA. (Slavomír Gereg ml.)

ŽIME V LÁSKE, KOREKTNOSTI...

V súčasnosti každý z nás konštatuje, ako veľmi sa zmenilo prostredie, ktoré nás obklopuje. Postavili sme továrne, moderné byty, zvýšila sa životná úroveň. Zmenil sa aj spôsob života na dedine. Ľudia zanechali kroje a muži aj ženy obliekajú sa podľa najnovšej módy. Mnohí sa častejšie cifrujú pred zrkadlom a hľadajú odpoveď na otázku, či je dobrý podľa najnovšej módy ušitý oblek, módný účes. Jedni sa kochajú v telesnej kráse, iní s trpkosťou konštatujú, že človek akosi rýchlo starne... A veru, človek nemá byť len modelom pre módnú výstavu. Je čímisi viac! O formovanie človeka sa starajú rozličné ustanovizne. Vzdelanostnú úroveň zvyšuje škola. Rastu odbornej úrovne i občianskej vyspelosti napomáhajú rozličné kurzy a školenia. Aké je poslanie kresťanov v modernej spoločnosti? Zachovávať Božie prikázania a formovať svoj život tak, aby dávali cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo je Božie.

Keď sa pozrieme do zrkadla, prideme na to, že inak to vyzerá, keď sa dívame na vonkajšok a dačo iné alebo celkom iné je vo vnútri človeka. Kým sa nám ľudia poklonujú, chvália nás, nechávajú nás v pokoji, v klude, zatiaľ je všetko v poriadku. Ale keď nám stúpnu na „kurie oko“, vtedy z mnohých nás vystriekne ako z fontány: čím sme?

V Palerme žila „zbožná“ žena, ktorá na trhu predávala vajčička. Bl. Benedikt denne musel prechádzať cez trhovisko do chrámu a vtedy táto žena ho zďaleka pozdravovala, nápadne mu išla naproti, chválorečila jeho svätosť a okoloidúcich

upozorňovala: „Hľa, to je ten svätý kňaz“. Pre Benedikta to bolo veľmi nepríjemné a rozmyšľal, ako svoju zbožňovateľku vyliečiť. Istého rána, keď ho opäť takto chválorečila, pristúpil k pultu, chytil kôš s vajčičkami a vysypal ich na zem. Žena ihneď zmenila tón reči, začala zúriť, nadávať, preklínať a žiadala náhradu za škodu... Nie sme i my takými zbožňovateľmi svojich predstavených na pracovisku? Kým nás nechajú v pokoji lajdáčiť, sú dobrí. Nie sme aj my v takom pomere so susedmi, spolupracovníkmi... Nie sme takými „zbožňovateľmi“ rodičov, bratov, sestier? Pouvažujme o tom. Ak nás ľudia napomínajú, prijmime to s vďačnosťou a nie s hnevom. (Pavel Kompér, Slovo 2/1974, s. 4)

PROBLÉMY S DORUČOVANÍM

Ak ste sa ešte s týmto problémom nestretli, patríte medzi tých málo vyvolených. Doručovanie časopisu je proces, na ktorom sa podieľa veľa ľudí. To znamená, že na viacerých úrovniach môže dôjsť k pochybeniu. Zo strany redakcie sme urobili maximum, čo sa dalo, aby bol tento proces doručovania zavŕšený dodaním časopisu k vám domov.

Niekedy sa to však nepodarí. Ak vám vôbec časopis nedošiel a máte ho riadne objednaný (minimálne dva týždne vopred), treba zavolať na miestnu poštu. A to čím skôr, najlepšie do konca týždňa. Mohlo sa stať, že vám bol síce doručený, ale niekto ho vybral z vašej schránky. Alebo vám ho poštar nechal inde, či je ešte na pošte. To sa týka aj väčších zásielok. Tu je vhodné a odporúčame, aby ste nám do redakcie nahlásili telefónne číslo, kde vás poštar nájde, ak prináša väčšiu zásielku. To bude na lístku. Tak vieme spoločne predísť mnohým nedorozumeniam.

Ak zásielka ani na pošte nie je, vtedy volajte priamo do redakcie a my ju skúsime vyhľadať. Veľké zásielky podľa čísla, malé podľa rozbaľovacej pošty. A následne sa postaráme, aby ste zásielku dostali domov. Niekedy nie je zásielka kompletná. Počet časopisov v nej nesúhlasí s počtom uvedeným na adresnom lístku. Vtedy tento lístok nevyhadzujte a kontaktujte redakciu. (Juraj Gradoš)

BEZ KOČA, BEZ VOZA

Priznávam sa. Úplne dobrovoľne. Som človek, čo má so všetkým problém. Tak mi aj vždy hovorili. „Ty máš furt problém. S tebou ani do koča, ani do voza.“ A tak som žila s tým, že som taká. Bez koča a bez voza. Trvalo mi dvadsaťjeden rokov, kým som zistila, že mať s niečím problém nie je hanba. Človek, ktorý prejaví nesúhlas či nespokojnosť, nie je človek, čo sa len sťažuje a nie je spokojný. Je to človek, ktorý vie pomenovať, čo preň nie je okej. Urobiť niečo pre druhého je skvelá aktivita. Len tak ďalej. Ale občas (viete, keď robím tie veci pre iných) sa sama seba pýtam: Robím to preto, že to oni chcú, alebo len neviem povedať, že ja nechcem? Povedať nie, odmietnuť či nesúhlasiť nie je sebecko ani prejav neláskavosti.

Napríklad takí Adam a Eva. Viem, že boli prví a poučiť sa z chýb iných veľmi nemohli, ale ak by povedali nie hadovi, mali by sa tam v tom raji ako v raji. Alebo ak by kráľ Herodes povedal svojej žene Herodiade: „Nie, žiadna hlava sa odtínať nebude, a už tobôž nie tá Jankova!“ Koľko dobra mohlo byť ešte rozsiateho! A keď sme už pri Jánovi Krstiteľovi, myslíte si, že on nemal s ničím problém? Veď žil na púšti a jedol kobyľky a lesný med! Strecha nad hlavou a teplé jedlo mu bolo proti srsti. Akože nie proti tej ťavej, čo mal na sebe, chápete... Mal problém s tým, ako Herodiasovci hriechne žijú, mal problém s povrchnou vierou Izraelitov a koniec koncov mal problém ovládať aj intenzitu svojho hlasového prejavu.

A platí to aj naopak. Ako by to dopadlo, keby Matúš nepovedal nie rímskym nadriadným a nepridal sa k Ježišovej partii? Viete si predstaviť, že by mal náš Spasiteľ iba jedenásť učeníkov?! Akože nič proti jedenástke, ale uznajte, čo je to za číslo? Čoho je akože jedenásť? Mesiakov? Hodín na ručičkových hodinkách? Kmeňov Izraela? A tí naši apoštoli tiež mali neustále s niečím problém. Tomáš so schopnosťou rozlišovať pravdivé informácie od hoaxov. Judáš s uskutočňovaním dobrých rozhodnutí. Peter so sebaovládaním.

Tak si to zrekapitulujme. Prví ľudia mali problém s hadom. Herodiasovci s Krstiteľom. Ján Krstiteľ s klasickým oblečením, stravou, príbytkom (a schopnosťou hovoriť tichšie). Matúš s kariérou vyberača daní. Tomáš s meškáním a (ne)ochotou veriť kamošom. Judáš s bozkami a obchodovaním s farizejmi. Peter úplne so všetkým.

Som zvedavá, či by sa oni do nejakého koča alebo voza vošli. A či by s ním boli spokojní. A tak som si povedala, že ani ja nepotrebujem pasovať do žiadneho koča ani voza. Načo. S nimi je len oštara. Ja radšej pôjdem autobusom. (Alexandra Matoľáková)

Päivi Räsänenová | ANTTI AIMO-KOIVISTO

SLOBODA SLOVA
V OHROZENÍ

Sloboda slova a náboženská sloboda sú uholným kameňom západnej civilizácie. Kedysi boli považované za nespochybniteľné. Úpadok západného sveta ako kresťanskej civilizácie vidno všade. Nie iba v rozklade vplyvu Západu vo svete, ale aj priamo v jeho ideových základoch. Tí, ktorí majú chrániť ľudské práva, sa stávajú ich nepriateľmi.

Veľmi dobrým príkladom je prípad fínskej poslankyne, bývalej ministerky vnútra Päivi Räsänenovej, ktorá pred pár rokmi citovala Bibliu s poukazom na to, že podľa tejto svätej knihy i jej vlastného názoru sú homosexuálne vzťahy hriechne. Povedali by ste si, že nič nové na svete. Učenie Biblie v tejto otázke dobre poznáme a pani ministerka iba zopakovala, čo dávno vieme. Niečo iné si myslela a stále myslí fínska prokuratúra. Politička bola v roku 2021 obžalovaná z verejného zastávania takýchto postojov, ktoré sú podľa časti fínskeho trestného zákona o vojnových zločinoch a zločinoch proti ľudskosti trestné. Prokuratúra prehrala prvostupňový aj odvolací súd. Dalo by sa predpokladať, že spor sa skončil. Prokuratúra síce dala verejne najavo nespokojnosť s rozhodnutím súdu, ktorý podľa nej nesprávne vykladá slobodu slova, ale v právnom štáte má prokuratúra aj povinnosť efektívne a hospodárne vykonávať svoju pôsobnosť. To sa týka aj finančnej stránky a tak, keď dva nezávislé súdy konštatujú nevinu, treba to rešpektovať. Zaiste sú vo Finsku iné zločiny, ktoré si zasluhujú pozornosť prokuratúry. Tu sa však zdá že „po-

krokovosť“ pri aplikácii práva nepustí a fínska prokuratúra sa mimoriadne dovolala na najvyšší súd krajiny.

Pre mňa osobne bola prekvapujúce skúsenosť s predstaviteľmi fínskej Kresťanskodemokratickej strany pred pár mesiacmi. Keď som sa ich pri návšteve ich poslaneckého klubu v Helsinkách na prípad pýtal, nechceli veľmi o tom hovoriť, akoby sa za svoju bývalú predsedníčku hanbili. Keď som s otázkami neprestával a poukázal na to, že tento prípad vrhá zlé svetlo na celé Fínsko ako demokratickú krajinu, odpovedali mi obhajobou prokuratorky, ktorá v minulosti slúžila na Medzinárodnom trestnom tribunáli pre Rwandu, a preto podľa nich bola príliš horlivá. Mal som z toho veľmi zmiešané pocity. Akoby sa ďalšia kresťanskodemokratická strana nevedela prihlásiť k svojim hodnotám, svojej poslankyni. Prekvapujúce to pre mňa bolo o to viac, že nešlo o verejné prihlásenie, ale o neformálnu debatu s predstaviteľom partnerskej organizácie.

Tento príklad je ukážkou toho, ako progresívny svet mení chápanie základných ľudských práv a oberá napríklad nás kresťanov o základné istoty nášho postavenia pred štátom a jeho orgánmi. Na druhej strane ukazuje aj to, ako sa mnohí kresťania odmietajú brániť a unikajú do „chápajúcej“ pozície. Týmto pomáhajú búrať svet, ktorí nám zanechali naši otcovia, a zahŕňajú nás do vnútra našich bytov či chrámov. Tak ako ešte pred pár rokmi komunisti. (Michal Považan)

katolícka mládežina

STRETNUTIE DIPLOMATOV PRI MALTÉZSKOM RÁDE

TALIANSKO ■ V historickom sídle Villa Magistrale na rímskom Aventíne sa v stredu 9. januára uskutočnilo za účasti veľvyslanca Slovenskej republiky Marka Lisánskeho tradičné novoročné stretnutie diplomatického zboru akreditovaného pri Zvrchovanom ráde Maltézskych rytierov s veľmajstrom Rádu Fra' Johnom Dunlapom. Stretnutie sa koná vždy deň nasledujúci po novoročnom príhovore pápeža Františka k veľvyslancom pri Svätej stolici. Rád už stáročia poskytuje nezištnú pomoc a asistenciu v krízových regiónoch postihnutých prírodnými katastrofami, konfliktmi a vojnami, ale je aktívny aj v rôznych kútoch sveta v humanitarnej, sociálnej a zdravotníckej oblasti, boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ochrane životného prostredia a pomoci utečencom. (TK KBS)

EURÓPSKE STRETNUTIE MLÁDEŽE ORGANIZOVANÉ TAIZÉ

SLOVINSKO ■ Koncom každého roka sa niekoľko tisíc mladých ľudí z rôznych krajín a rôznych vierovyznaní stretáva na päť dní v niektorom z veľkých európskych miest, aby sa modlili a mali účasť na živote miestnych kresťanov. Po stretnutiach v Madride, Vroclave, Turíne a Rostocku sa 46. európske stretnutie organizované komunitou Taizé uskutočnilo od štvrtka 28. decembra 2023 do pondelka 1. januára 2024 v slovinskom hlavnom meste Ljubljana. Prvé dni mali jednoduchý harmonogram – modlitba, život v komunite i stretnutia. Posledný deň roka sa začal účasťou na nedeľných oslavách v hostiteľských komunitách. Nasledovali stretnutia v malých skupinkách s mladými či staršími ľuďmi zapojenými do miestnej komunity a spoločná večera. Poobede bolo naplánované stretnutie účastníkov z každej krajiny v rôznych častiach mesta. Po jedle v Aréne Stožice ich čakala rovnako ako v predchádzajúce dni večerná modlitba a potom návrat k hostiteľom. O 23:00 h sa začala tradičná modlitbová vigília za svetový mier, po ktorej nasledoval *Festival národov*. Po novoročných oslavách v hostiteľských komunitách a obede v rodinách sa mladí vydali na spiatočnú cestu domov. (TK KBS)

IRAK ■ Dominikánsky Kostol Panny Márie Hodinového chrámu, jeden z najcharakteristickejších v severoirackom meste Mosul, bol po desiatich rokoch kompletne obnovený, po zničení teroristami z Islamského štátu. V prvý deň nového roka pri príležitosti sviatku Matky Božej Panny Márie irackí dominikáni prvýkrát od jeho zničenia slávil v tomto kostole svätú omšu za mier. (CNA)

VATIKÁN ■ Svätý Otec František v piatok 5. januára cez sociálnu sieť X povzbudil veriacich, aby pomohli iným upriamiť zrak na nebeské veci. Urobil to v predvečer slávnosti Zjavenia Pána. Pápežov odkaz znie: Svet očakáva od veriacich nové nadšenie pre nebo. Podobne ako mudrci pozdvihnime hlavy, počúvajte túžby srdca a nasledujme hviezdu, ktorú Boh rozžiaril nad nami. Ako nepokojní bádatelia zostaňte otvorení Božím prekvapeniam. (TK KBS)

SVÄTÁ ZEM ■ Púťou k rieke Jordán so svätou omšou sa 7. januára skončili katolícke vianočné oslavy v Ježišovej vlasti. Tento rok prišli k rieke Jordán v obmedzenom počte najmä zástupcovia farností z Jeruzalema, Betlehema a Nazaretu. Počas liturgie prijal sviatosť krstu malý chlapec Nicholas John z arabskej rodiny z Jeruzalema. Prebiehajúca vojna vo Svätej zemi sa prejavila nielen nedostatkom pútnikov, ale aj zákazom zostúpiť k samotnej rieke Jordán. (TK KBS)

mountstthomas.com

NOVÁ HLAVA SÝRSKO- MALABARSKÉJ CIRKVI

INDIA ■ Pápež František potvrdil 10. januára v úrade hlavy Sýrsko-malabarskej katolíckej cirkvi biskupa Mara Raphaela Thattila, ktorého zvolila synoda biskupov v predchádzajúcich dňoch. Mar Rafael Thattil má 67 rokov a doteraz pôsobil ako sídelný biskup Šamšabadu. Voľbou synody a potvrdením pápežom sa stáva arcibiskupom archieparchie Ernakulam-Angamaly a tým aj hlavou Sýrsko-malabarskej katolíckej cirkvi v Indii. V liste pápež vyjadril bratské žičenia a ubezpečil o svojich modlitbách za neho, aby sa podľa príkladu svojich ctihodných predchodcov usiloval ponúknuť veľkorysú a plodnú pastoračnú službu štátu, ktoré mu je teraz zverené. Pápež takisto povzbudzuje nového arcibiskupa, aby osobitným spôsobom pamätal na chudobných a najnúdznejších, priaznivo pôsobil na jednotu, vernosť a poslanie Sýrsko-malabarskej cirkvi, aby pod jeho otcovským vedením rástla a prekvitala.

Intronizácia nového arcibiskupa prebehla 11. januára v arcibiskupskej rezidencii na Vrchu sv. Tomáša v Kerali, pretože katedrála bola pre protesty uzatvorená. Intronizáciu vysielala väčšina miestnych televízií. (TK KBS)

Stefan Rybovič

ZAHRMEL HLAS NAD VODAMI

» Richard FUČKO, ISPA, TS KE

Začiatkom roka opäť nastal čas posvätiť vody na sviatok Bohozjavenia Pána – či už vo fľašiach, veľkých nádobách, alebo – ako bolo v Prešovskej archieparchii zvykom – priamo tečúcu vodu v potoku. I potok Jakubianka v obci Jakubany. V Litmanovej posvätili priamo prameň na hore Zvir. Košická eparchia zopakovala minuloročné svätenie vôd vodnej nádrže Zemplínska šírava aj tejto rok.

RIEKA JAKUBIANKA

V sobotu 6. januára, keď sa vo východných cirkvách slávi významný sviatok Bohozjavenie Pána, zavítal apoštolský administrátor Prešovskej archieparchie vladyka Peter Rusnák do rázovitej grécko-katolíckej obce Jakubany, kde v Chráme

svätých apoštolov Petra a Pavla slávil archierejskú svätú liturgiu. Veriaci v tejto farnosti prichádzajú na bohoslužby oblečení v miestnych krojoch, čo aj tohto roka zvýraznilo sviatočnú atmosféru, ktorú umocnil aj ich radostný spev. Zároveň sa v tejto farnosti, ako v jednej z mála

na Slovensku, zachováva starobylý zvyk svätenia vody na potoku.

V úvode archierejskej svätej liturgie privítal vladyku Petra, všetkých veriacich farnosti, ako aj televíznych divákov RTVS domáci farár Peter Malcovský. V homílii vladyka hovoril o pokore Ježiša Krista, ktorú ukázal tým, že dovolil Jánovi, aby ho pokrstil. Kristus neprišiel ako nejaký šéf, ktorý vyrazí dvere a ukáže na svoju moc a dôležitosť, ale prichádza ukazujúc na sebe spravodlivosť kríža. „Spravodlivosť kríža znamená to, že môžeš všetky svoje hriechy odovzdať Božiemu Synovi. Nemusíš ich váľať na susedu ani na muža či ženu, ani na starostu či predsedu vlády. Nie. Ty môžeš tie hriechy odovzdať Kristovi. On ich nezhodí na nikoho, lebo to je Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta. Aj ty môžeš byť ten, ktorý nechá spochiniť na sebe hriech toho druhého bez toho, aby platilo oko za oko a zub za zub. A tento postoj vie dať iba Ježiš Kristus. To je spravodlivosť kríža,“ povedal v homílii vladyka Peter. A ďalej pokračoval, a pozval veriacich, aby sa učili žasnúť nad Božou láskou, ktorú bezhranične ukázal svojou obetou na kríži. Samotný text trojpara sviatku hovorí o svetle, ktoré ožaruje všetkých, je len na každom veriacom, či sa nechá presvietiť Božou láskou, Božím odpustením.

Na záver v chráme veriaci zaspievali pápežskú hymnu Svätému Otcovi Františkovi a *mnoholitstvie* vladykovi Petrovi Rusnákovi. Následne sa všetci v liturgickom sprievode presunuli z chrámu k potoku Jakubianka, kde pokračovala slávnosť veľkým svätením vody. Texty starobylých modlitieb hovoria o existencii Boha a o jeho veľkej láske k človeku, keď

Stefan Rybovič

zostúpil do vôd Jordánu, aby ich posvätil. Po posvätení vody vladyka Peter zažal všetkým požehnané sviatky Bohozjavenia Pána a požehnaný nový rok. Veriaci si potom naberali posvätenú vodu priamo z potoka, aby si ju vzali do svojich domácností. Cestou domov ešte prijali pomazanie posväteným olejom na čele – myrovanie.

VODNÁ NÁDRŽ ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA

Na sviatok Bohozjavenia, v sobotu 6. januára, slávil arcibiskup Cyril Vasil' archijerejskú svätú liturgiu v Klokočove. V jej závere sa spoločne s koncelebrujúcimi kňazmi a veriacimi odobral k blízkej vodnej nádrži Zemplínska šírava, aby tam vykonal veľké jordánske svätenie vody.

Sviatok Bohozjavenia sa celým názvom označuje ako Sväté Bohozjavenie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista alebo niekedy aj Osvietenie, lebo súvisí s krsťom, ktorý sa takto nazýva v byzantskej tradícii. Špecifickou bohoslužbou sviatku je veľké svätenie vody, ktoré sa koná len na sviatok Bohozjavenia. Slávi sa buď 5. januára po večerni s liturgiou, alebo 6. januára po božskej liturgii.

V homílii sa vladyka Cyril dotkol dôležitosti a významu veľkých riek sveta. Keby sme chceli zostaviť rebríček známych svetových riek, tak by v ňom iste figurovali mená ako Níl, Amazonka, Volga, Žltá rieka, Dunaj, Ganga a možno zopár ďalších. Sú to obrovské vodné toky, často široké celé kilometre, s obrovským prítokom vody. Nie náhodou sa mnohým takýmto tokom v miestnych kultúrach pripisuje často priam posvätný význam. Veď od nich naozaj závisí vo veľkej miere život celých národov.

A potom je tu jedna rieka, ktorá je celosvetovo známa, podľa ktorej sa dokonca volá aj jedna blízkovýchodná krajina, kto-

Samuel Dávid Bombár

rá sa spomína mnohokrát v posvätných textoch troch najväčších monoteistických náboženstiev – rieka Jordán. Kto ju dnes uvidí, hoc aj v jej dolnom toku, ostane šokovaný – slávny Jordán je v podstate malá riečka. A napriek tejto svojej fyzickej malosti je táto rieka spájaná s posvätnom a s plnosťou života, pretože v jej vodách sa naplno prejavila Božia moc a láska, jej tok sa stal predobrazom prameňa večného života. Ježišov príchod na zem je otvorením novej etapy ľudstva a novej perspektívy pre každého človeka, pre celé stvorenie.

Celý svet i každý človek bol a je poznačený hriechom, pádom, slabosťou, vnútorným protirečením, nedokonalosťou. Keby sme však ostali len pri tomto konštatovaní, bez onoho nevyhnutného „ale“, mohlo by nás to viesť k pesimizmu, k pochybnostiam o zmysle života, k strate radosti, k nekončiacemu sa smútku alebo k jednoduchému hedonizmu – urvime si zo života, čo sa dá, lebo aj tak nič nemá zmysel a všetko sa pomíňa. My však veríme a vyznávame, že za konštatovaním slabosti, konečnosti, pomínutelnosti,

napriek tomu všetkému je tu jedno veľké a dôležité „ale“.

Áno, svet je poznačený zlom ..., „ale“ zlo nezvítazi naveky. Áno, svet je poznačený bolesťou, smrťou, nezmyselným utrpením..., „ale“ to sú dočasné znaky, ktoré sa pominú v novom Kristovom príchode, keď on sám obnoví „nové nebo a novú zem“. Áno, na horizonte nášho terajšieho fyzického života stojí strašiac zániku, našej smrti..., „ale“ veríme a vyznávame, že „všetci, čo sme boli pokrstení v Kristovi Ježišovi, v jeho smrť sme boli pokrstení“. Pri posvätení vody ponárame do vody kríž. Toto trojnásobné ponorenie a vynorenie je úžasným obrazom krsťu, tohto ponorenia sa do Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania. Pri krsťe predobrazujeme našu smrť a zmŕtvychvstanie.

Po úvodnom speve stichír, troch čítaniach zo Starého zákona, čítaní apoštola a evanjelia zaznela na brehu Zemplínskej šíravy z úst protodiakona ekténia s prosbami za posvätenie vody, aby priniesla posvätenie, duchovný úžitok a uzdravenie duše i tela všetkým, ktorí ju budú piť alebo inak používať. Po nej nasledovala dlhá modlitba, pri ktorej arcibiskup Cyril Vasil' ponoril do vody najprv sviatnik, potom trikrát na vodu dýchol v podobe kríža, potom trikrát prežehnal vodu rukou, pričom do nej ponoril prsty a nakoniec trikrát do vody ponoril kríž. Po modlitbách všetkých prítomných pokropil posvätenou vodou, ktorú si veriaci zobrali aj do svojich príbytkov. Celú slávnosť, ktorá bola vysielaná v priamom prenose TV Zemplín a TV Logos, sprevádzal svojím spevom Zbor sv. Jozefa z Michaloviec.

Samuel Dávid Bombár

Sofia Mikulová, Kristián Sabol

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE STREDISKA PRE MLADÝCH

KOŠICE ■ V stredu 10. januára sa v Košiciach uskutočnila posviacka kaplnky a otvorenie Gréckokatolíckeho pastoračného strediska pre mladých v Košiciach s názvom GPS Košice. Ide o prvý krok z realizácie vízie rady pre mládež Košickej eparchie budovať vysunuté satelity (tzv. GPS-ká) Centra pre mládež sv. Jána Teológa v Dvoriankach v okresných mestách Košickej eparchie.

Na slávnosti sa zúčastnil vladyka Cyril Vasil a viacero kňazov venujúcich sa pas-torácii mládeže. Program sa začal sláv-

nostnou archijerejskou svätou liturgiou v košickej katedrále, ktorej predchádzala posviacka antimenziona, vďaka ktorému bude možné sláviť sväté liturgie v novoposvätenej kaplnke. V homílii vladyka Cyril okrem iného povzbudil mladých ľudí zvoliť si „taký provokatívny alternatívny životný štýl, akým je zverenie svojho života do súladu s Božím slovom, do hľadania a počúvania, do radosti z čohosi neobyčajného“.

Po svätej liturgii sa duchovenstvo v sprievode veľkej skupiny mladých presunulo

do susednej budovy GPS Košice na Dominikánskom námestí 41. V nej vladyka Cyril vykonal obrad posvätenia priestoru, a tým zriadil v GPS Košice kaplnku zasvätenú sv. emauzským učeníkom. Slávnostný program potom pokračoval odhalením loga GPS Košice a takto jeho oficiálnym otvorením. Slávnosť vyvrcholila recepciou a osobnými rozhovormi všetkých hostí, pričom novootvorené GPS ožilo smiechom, radosťou a najmä vďačnosťou za všetky Božie dobrodenia. (Ján Fedorišin)

Šimon Válek

ZIMNÝ TÁBOR V JUSKOVEJ VOLI

JUSKOVA VOLA ■ 2. - 5. januára sa v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli stretlo takmer sedemdesiat účastníkov zimného tábora. Témou tohto podujatia bola *Cesta do stredu Zeme prisľúbení*. A tak ako sa Zem skladá z troch častí – kôra, plášť a jadro – aj mladá účastníci prechádzali počas tohto týždňa Božimi prisľúbeniami o našej minulosti, budúcnosti a prítomnosti. Minulosť – Boh je verný a spravodlivý; sľubuje nám, že keď mu vyznáme naše hriechy, odpustí nám a očistí nás (porov. 1 Jn 1, 9), a budeme bieli ako sneh. Budúcnosť – hoci nepoznáme budúcnosť a možno sa strachujeme nad tým, čo bude ďalej, Boh, ktorý vie všetko, nám dáva istotu, že naša vlasť je v nebi (porov. Flp 3, 20) a pripravuje nám tam miesto. Prítomnosť – jedným z mien, ako môžeme nazvať Boha, je Emanuel, čo v preklade znamená „Boh s nami“. Boh nám sľubuje, že nech sa deje čokoľvek, je vždy po našom boku. Stačí mu len dôverovať. Zodpovednými za toto podujatie boli Nikoleta Ratvajová spolu s tímom animátorov a kňaz Ján Varga. (Bianka Pirščová)

PÄTDŇOVÝ SILVESTER RADOSTI

VYSOKÁ NAD UHOM ■ Mladí z celého Slovenska sa zišli v rodisku blahoslavennej Anny Kolesárovej a rozhodli sa prežiť posledné dni vo vďačnosti za uplynulý rok. Už v podvečer 28. decembra sa stosedemdesiat mladých stretlo vo Vysokej nad Uhom a odštartovalo päťdňový Silvester svätou omšou. Program púte sa niesol v téme *Boh klope*. *Otváram?* a prvým, kto svojou prednáškou viedol mladých do témy o Božom klopaní bol kňaz Matúš Reiner, tajomník rady pre mládež KBS. Špecifickým prvkom silvestrovskej púte boli modlitby Taizé, tvorivé workshopy, živý Betlehem so svedectvami, spoločná silvestrovská večera a adorácia na prelome rokov. Zo silnej atmosféry radostného spoločenstva mladí s odhodlaním a očakávaniami vykročili do roku 2024. (domcek.org)

SVIATOK BL. TITUSA ZEMANA

BRATISLAVA ■ Slovenský blahoslavený, salezián kňaz a mučeník Titus Zeman má v liturgickom kalendári svoje miesto 8. januára. Je to deň, keď v roku 1969 zomrel. Vo farskom kostole v Bratislave-Vajnorochoch, v rodisku Titusa Zemana, slávil v pondelok 8. januára večernú svätú omšu slovenský provinciál Peter Timko za účasti kazateľa Pierluigiho Cameroniho, ktorý je generálnym postulátorom procesov svätorečenia. Veriaci sa môžu zúčastniť na svätých omšiach na počesť blahoslaveného vo všetkých kostoloch a kaplnkách rehole saleziánov a rovnako vo Vajnorochoch. Všade tam si možno uctiť aj relikvie bl. Titusa. Toto slávenie zároveň začalo *Rok vďačnosti*, ktorým chcú saleziáni na Slovensku ďakovať a pripomenúť sto rokov svojej prítomnosti na Slovensku. (TK KBS)

Dobrá novina 2024 / Prezidentská kancelária

KOLEDNÍCI V PREZIDENTSKOM PALÁCI

BRATISLAVA ■ V stredu 10. januára prijala v Prezidentskom paláci koledníkov *Dobrej noviny* prezidentka SR Zuzana Čaputová. Na koledovaní sa zúčastnili mladí a deti z troch farností celého Slovenska. Každé tri roky má možnosť koledovať v Prezidentskom paláci aj vybraná gréckokatolícka farnosť. Tento rok Prešovskú archieparchiu reprezentovala farnosť Vranov nad Topľou-Čemerné s filiálkou Vehec. Mladí krátkym pásmom zvestovali prezidentke radostnú novinu – narodenie nášho Spasiteľa Ježiša Krista. Program obohatili vinšmi v zemplínskom nárečí a rusínskymi koledami. Krátke pásmo ukončil kaplán farnosti Matúš Sejka svojím vinšom a pozdravom *Christos raždajetsja*. V závere mladí prezidentke darovali dary – súpravu maľovaných hrnčekov z chránenej dielne *Dúha*, perník s motívom Betlehema a ikonu Svätej rodiny, aby zdôraznili úlohu rodiny v dnešnom svete. Prezidentka prezradila, že sa na koledníkov úprimne tešila. V závere všetkým poďakovala za krásny spev a vinše. Veľká vďaka patrí aj vladkovi Milanovi Lachovi, ktorý koledníkov z východu prijal ešte pred samotnou návštevou prezidentky, aby im požehnal. (Anežka Fejková)

GKCH Prešov

NOVOROČNÝ OBED PRE ĽUDÍ BEZ DOMOVA

PREŠOV ■ Na ulici Pod Táborem v Prešove dobrovoľníci a zamestnanci Gréckokatolíckej charity Prešov srdečne privítali nový rok spolu s ľuďmi, ktorí momentálne nemajú domov. Slávnostný novoročný obed so sprievodnou aktivitou sa konal 11. januára v priestoroch nízkoprahového denného centra Domu sv. Jána Milostivého. Novoročný obed pre ľudí bez domova bol naozaj štedrý a slávnostný. Na toto podujatie prijalo pozvanie niekoľko desiatok ľudí v núdzi, ktorí nachádzajú útočisko a podporu v službách krízovej intervencie. Prijímateľom sociálnej služby nízkoprahového denného centra sa v úvode prihovoril riaditeľ GKCH Peter Valiček. Po spoločnej modlitbe servírovali chutnú kapustnicu, rezne a šalát. Samozrejmosťou boli aj tradičné medovníky ako sladká bodka na záver. Program bol obohatený charitným bazárikom s oblečením, drogériou a potravinami pre ľudí bez domova. Prijímatelia si mohli vybrať z bohatej ponuky niečo na potešenie či praktické využitie. Gréckokatolícka charita verí, že štedrosť, ktorú naši prijímatelia zažili, ich bude sprevádzať počas celého roka. (GKCH Prešov)

SLOVENSKO ■ Na záver roka priniesla farnosť saletínov bilanciu svojej adventnej aktivity. Vyše tri a pol tisíc ľudí sa zapojilo do „adopcie biskupov“, do ktorej počas Adventu pozvala farnosť saletínov v Považskej Bystrici. Do akcie sa nakoniec zapojilo úžasných 3 560 ľudí, vďaka ktorým mal za sebou každý otec biskup minimálne 209 modlitebníkov. Saletíni ďakujú všetkým, ktorí výzvu prijali a počas adventného obdobia pravidelne pamätali vo svojich modlitbách na slovenských pastierov, zároveň ďakujú aj tým, ktorí im pomohli túto iniciatívu rozšíriť svojím zdieľaním. Po tom, ako sa záujemcovia zaregistrovali na stránke, dostali na e-mail prideleného biskupa a modlitbu, ktorú sa bolo treba každý deň počas Adventu pomodliť na úmysel biskupa. Do iniciatívy zaradili trinásť rímskokatolíckych biskupov, troch gréckokatolíckych a apoštolského nuncia na Slovensku. (TK KBS)

SLOVENSKO ■ V aplikácii *Lectio divina* rozšírili od nového roka výber textov evanjelií. Dostupné sú nielen v katolíckom preklade, ale aj v Botekovom preklade (Jeruzalemská Biblia) a ekumenickom preklade. Okrem toho pridali aj nahrávky daných textov, aby ich užívatelia mohli počúvať a vnímať ešte intenzívnejšie. Metóda *Lectio divina* umožňuje hlbšie sa ponoriť do Božieho slova, vnímať ho srdcom a osobne ho aplikovať do každodenného života. (Tím *Lectio divina*)

RUŽOMBEROK ■ V dome kultúry v ružomerskej mestskej časti Černová sa 7. januára konal benefičný trojkráľový koncert. V tomto roku sa organizátori rozhodli venovať výťažok kresťanom v krajinách Biblie prostredníctvom nadácie ACN – *Pomoc trpiacej Cirkvi*. Vianočné udalosti sú veľmi úzko späté s krajinami Blízkeho východu, osobitne mesto Betlehem, miesto narodenia nášho Pána. Niektorí aj osobne toto miesto navštívili počas púti do Svätej zeme. A tak sa rozhodli aspoň malou sumou podporiť projekt. Organizátormi projektu boli farnosť Černová, občiansky výbor mestskej časti Černová a Kultúrny dom Andreja Hlinku v Ružomberku. V programe účinkovali deti z materskej školy, ZŠ Andreja Hlinku v Ružomberku-Černovej, Základnej umeleckej školy Ľudovíta Fullu, chrámový spevokol Máj a dychová hudba Černovanka. Zazneli vinšovačky, koledy, hudba, tanec a sprievodné slovo zamerané na prežívanie vianočného obdobia a na situáciu v krajinách Blízkeho východu. (TK KBS)

PREŠOV ■ Prešovská archieparchia začala 8. januára pred blížiacou sa biskupskou chirotoniou nového prešovského arcibiskupa metropolitu Jonáša Maxima zverejňovať na svojom facebookovom profile sériu katechéz. Tie veriacim vysvetlia jednotlivé časti biskupského rúcha, ktoré si aj samotný vladyka nominant Jonáš Maxim po prvýkrát slávnostne oblečie počas obradu vysviacky. Katechézy vysvetľujú historický pôvod a symboliku každej časti biskupského odevu. Súčasťou každej katechézy je aj modlitba, ktorá je prednášaná diakonom pri obliekaní biskupa a pre porovnanie je vždy uverejnená aj modlitba, ktorú sa biskup modlí v tichosti. Práve biskupské modlitby poukazujú na posledné momenty života Ježiša Krista a biskupovi tak majú pripomínať, že jeho služba nie je ľahká, ale tínistá a naplnená ťažkosťami, bolesťami či krížom, ktorý má biskup niesť podľa vzoru Spasiteľa. (ISPA)

BRATISLAVA ■ Apoštolský nuncius na Slovensku Nicola Girasoli prijal 9. januára koledníkov *Dobrej noviny*. Na Apoštolskej nunciatúre v Bratislave mu zavinišovali koledníci z Veľkého Bielu. Kolednícku akciu organizovalo eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí v spolupráci s katolíckymi farnosťami v mestách a obciach po celom Slovensku. (TK KBS)

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ ■ Na Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa 12. januára konalo ukončenie 31. dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl. Medzi 31 vyradenými absolventmi boli do poručíckej hodnosti vymeno-

Lucia Obrinová

DEŇ SVÄTEJ TATIANY

KOŠICE ■ 12. január je v gregoriánskom kalendári venovaný pamiatke sv. Tatiany, mučeníčke, ale aj patrónke študentov. Túto sväticu si pripomenuli aj žiaci v prvý piatok po návrate z vianočných prázdnin na Základnej škole Mateja Lechkého v Košiciach. Okrem napísania národného diktátu a olympiády z ruského jazyka sa žiaci vďaka sestre Štefánii dozvedeli o východnej Cirkvi, jej vzniku a liturgickom slávení, ale aj o svätej Tatiane a jej živote. Svätica tretieho storočia pochádzala z Ríma, v ktorom podstúpila za čias vlády cisára Alexandra Severa mučenícku smrť. Otec Roland Nosov, kaplán farnosti Košice-Terasa, žiakom predstavil ikony, ich miesto v Cirkvi a spôsob, ako sa ikona tvorí. V pútavej prezentácii ikonu označil za „okno do neba“. Nezabudol doniesť ikonu aj na názornú ukážku. (Lucia Obrinová)

Archív farnosti Prešov-Sídlisko 3

FARSKÁ NOVOROČNÁ KAPUSTNICA V PREŠOVE

PREŠOV ■ „Aj vy patríte do nášho spoločenstva a aj spolu s vami sme tu všetci ako jedna veľká rodina,“ zaznelo v úvodnom príhovore otca Petra Kačura 13. januára počas stretnutia seniorov na *Novoročnej kapustnici pre seniorov* v pastoračných priestoroch fary na Sídlisku 3 v Prešove. Toto milé a vo veľmi príjemnej atmosfére strávené popoludnie sa tak rozhodli pripraviť po minuloročnom „nultom“ ročníku, sprevádzanom pozitívnou spätnou väzbou, opäť. Za spoločný stôl si sadla približne päťdesiatka seniorov i „neseniorov“, ktorí sa na príprave podieľali. Na príprave novoročnej kapustnice sa spolu s otcom Petrom, správcom farnosti, a jeho manželkou Monikou podieľal aj kaplán Ján Varga, členovia farskej charity a ďalší dobrovoľníci z radov farníkov. Poludňajšia kapustnica sa pri rozhovoroch a spoločnom speve pod vedením miestnej mužskej speváckej skupiny Kozáci predĺžila až do zotmenia. Táto januárová farská akcia by zároveň mala byť symbolickým počiatkom pravidelného stretávania sa seniorov i ďalších záujemcov pri spoločnom čítaní Božieho slova a iných aktivitách. (Mária Dudová-Bašistová)

Marian Horňák

POSVIACKA NOVÉHO BOHOSTÁNKU NA FURČI

KOŠICE ■ V Nedeľu o Zachejovi 14. januára arcibiskup Cyril Vasil SJ, košický eparchiálny biskup, posvätil nový bohostánok v gréckokatolíckom Chráme Božej múdrosti vo farnosti Košice-Furča na Sídlisku Dargovských hrdinov. V príhovore sa poďakoval dobrodincom, ktorí prispeli na nákup tohto bohostánku. Boli to miestni členovia Arcibratstva ruženca a jeden bohuznámy darca. Po posvätení vладыka Cyril spolu s domácimi duchovnými otcami a veriacimi slávil svätú liturgiu. Celú bohoslužbu spevom sprevádzal miestny Zbor svätého Teodora Studitu pod vedením Veroniky Gregovej. V homílii okrem iného vладыka vyzdvihol a pripomenul veriacim katarziu Zacheja, ktorý dospel k očisteniu svojej duše vplyvom zážitku stretnutia s Ježišom. Poukázal aj na to, ako sa aj z obyčajných ľudí môžu stať ľudia činní a zodpovední na rôznych postaveniach. Na záver miestny farár otec Jozef Matejovský poďakoval vладыkovi Cyrilovi za posvätenie bohostánku, zaujímavú homíliu a zbor spolu s veriacimi zaspieval ďakovné piesne. (Mikuláš Gočík)

Facebook Zuzany Čaputovej

PETER GOMBITA ZÍSKAL PRIBINOV KRÍŽ III. TRIEDY

BRATISLAVA ■ Prezidentka Zuzana Čaputová udelila v nedeľu 14. januára štátne vyznamenania 33 osobnostiam z rôznych oblastí spoločenského života, z toho sedem *in memoriam*. Medzi ocenenými v budove Slovenskej filharmónie v Bratislave boli aj pražský pomocný biskup Václav Malý, kňaz Peter Gombita a disident Rudolf Fiby. Katolícky kňaz Peter Gombita je riaditeľom neziskovej organizácie *Oáza – Nádej pre nový život* v Záhrade Bernátovce neďaleko Košíc. V tomto zariadení nachádzajú prístrešie a opateru ľudia, ktorí stratili nielen domov, ale často aj svoje sociálne zázemie a zdravie. Rodeného Vranovčana v roku 1988 vysvätili v Rožňave za kňaza. Prostriedky na podporu a pomoc chudobným a chorým si musí neraz vybehať. Nielen v prenesenom zmysle, ale i doslova, keďže organizuje behy a maratóny s cieľom vzbierať peniaze na dobročinné ciele. Prezidentka Slovenskej republiky mu udelila štátne vyznamenanie *Pribinov kríž III. triedy* za mimoriadne zásluhy o sociálny rozvoj Slovenskej republiky. (TK KBS)

vaní aj štyria vojenski duchovní – Alexander Andrejko, Dávid Šturák, Jozef Kornecký a Marek Olčák, ktorí budú vykonávať duchovnú službu pre vojakov v zverených vojenských posádkach. Ordinariát OS a OZ SR tak získal ďalších robotníkov do Pánovej vinice. V mene ordinára OS a OZ SR sa prítomným prihovril dekan Tomáš Huďa. (ordinariat.sk)

BOŠANY ■ V Bošanoch sa v piatok 12. januára uskutočnila slávnostná inaugurácia novej poštovej známky. Autorom známky je akademický maliar Rudolf Cigánik. Na známke sú zobrazené portréty dvoch slovenských kardinálov. Znáмка bola vydaná pri príležitosti storočnice narodenia oboch slovenských kardinálov. Bošany boli na túto udalosť vybrané, lebo sú rodiskom kardinála Jána Chryzostoma Korca. Inaugurácia sa konala na záver svätej omše v miestnom farskom Kostole sv. Martina, biskupa z Tours. (T. Ujlacký)

JUSKOVA VOLA ■ 13. januára sa v GMC Bárka v Juskovej Voli uskutočnil 16. ročník animátorského plesu, na ktorom sa stretli animátori a dobrovoľníci Prešovskej archieparchie, aby sa za hudobného sprievodu kapely Fantastic dobre zabavili. Ples sa začal svätou liturgiou, pokračoval slávnostnou večerou v kráľovskom štýle a zábavou do neskorých hodín. Nechýbala na ňom ani tombola. Tohtoročný ples bol inšpirovaný citátom z Druhej knihy Samulovej: „Dávid a celý Izrael tancovali z celej sily pred Pánom pri piesňach (za sprievodu) citár, hárf, bubeníkov, zvončekov a cimbalov.“ Mladí ďakovali za milosti slúžiť mladým v roku 2023 a prosili o milosti do služby v novom roku. (D. Jurčáková)

BANSKÁ BYSTRICA ■ „Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali.“ V duchu myšlienky z Evanjelia podľa sv. Lukáša prežili v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici-Kráľovej unikátny týždeň s Rádiom Lumen. Najprv to bolo posvätenie vody na sviatok Zjavenia Pána, potom modlitba posvätného ruženca, ktorú sa modlili odsúdení z tunajšieho ústavu a ktorý bol v zázname odvysielaný na frekvenciách rádia. Projekt vyvrcholil v nedeľu 14. januára 2024 priamym rozhlasovým prenosom svätej omše z väzenskej Kaplnky bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča v Rádiu Lumen. Ako informoval väzenský kaplán vikariátu Zboru väzenskej a justičnej stráže Tomáš Metyl, ešte pred samotným prenosom sa prihovril náboženský redaktor rádia Pavol Jurčaga, ktorý priniesol spätnú väzbu o tom, ako ľudia reagovali na tento projekt. Do rádia totiž prišlo mnoho telefonátov, e-mailov a správ od ľudí, ktorí boli nadšení touto spolupracou medzi ZVJS a Rádiom Lumen. (TK KBS)

PONDELOK

5. február

Mučenica Agáta

Veľmi som túžil jesť s vami tohto veľko-
nočného baránka... (Lk 22, 15)

Ježiš sa teší zo spoločenstva učeníkov. Oni sú tí, čo počúvajú jeho hlas a prijali jeho pozvanie k Pasche, na ktorej veľkonočným baránkom je on sám. Preto Ježiš ďalej hovorí: „... ja vám dávam kráľovstvo, ako ho môj Otec dal mne, aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve...“ Nebuďme ako tí pozvaní z podobenstva o veľkej večeri, ktorí sa vyhovárali, že nemôžu prísť pre veci tohto sveta. Spoznajte naliehavosť Božieho pozvania.

Liturgia: 3 Jn 1, 1 – 15, zač. 76; Lk 19, 29 – 40; 22, 7 – 39, zač. 96; predobraz. antif. a blažen.; menl. časti zo Stretnutia okrem vchodu (HS: 360; PZ: 338; HP: 352)

UTOROK

6. február

**Zakončenie sviatku Stretnutia Pána
Prepodobný Bukol**

Ale toto je vaša hodina a moc temna.
(Lk 22, 53b)

Každý systém nejakého fungovania má svoje zákonitosti. Tie vychádzajú z ich podstaty a nasmerovania. Na začiatku si pripomeňme, že diabol je otcom lži, ale Boh je láska. Ako ťažko nám je pochopiť zradu Judáša, strach Petra, neveru Tomáša po zmŕtvychvstaní a ďalších až po dnešok. Nezahrávaj sa so zlom! Určite nad ním nezvífaziš. Radšej sa daj viesť Ježišom, ktorý ti ukazuje cestu slovami modlitby: „Otče, ak chceš, vezmi odo mňa túto čašu. No nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane.“

Liturgia: Júd 1, 1 – 10, zač. 77; Lk 22, 39 – 42. 45b – 71. 23, 1, zač. 109; predobraz. antif. a blažen.; menl. časti zo Stretnutia okrem vchodu (HS: 360; PZ: 338; HP: 352)

STREDA

7. február

Biskup Partenios

... roztrhnite si srdcia a nie rúcho, obráťte
sa k Pánovi, svojmu Bohu. (Joel 2, 13a)

Roztrhnuté rúcho bolo u Izraelitov znakom smútku. Ale vonkajšie znaky bez vnútornej ľútosti nemajú cenu. V pondelok vstúpime do Veľkého pôstu. V duchu východnej Cirkvi okrem sobôt a nediel' nebudeme sláviť Eucharistiu. Budeme ju môcť prijať len pri liturgiách vopred posvätených darov. Nech je tento čas kajúcich modlitieb, akatistov a pobožností poznávaním svojej hriechnosti a nasmerovania sa k pokániu. Tak aj Židia boli na slová proroka Joela: „Roztrhnite si srdcia a nie rúcho, obráťte sa k Pánovi, svojmu Bohu“,

vyzvaní ku kajúcnosti a zmene zmysľovania. Lebo Boh chce prebývať v tvojom srdci.

Aliturgický deň: šiesta hodinka: Joel 2, 12 – 26; večiereň Joel 3, 12 – 21

ŠTVRTOK

8. február

Veľkomočeník Teodor Stratilát

Potrestám ho teda a prepustím.
(Lk 23, 22c)

Potrestanie Ježiša malo preventívny účel. Pred kým alebo pred čím? Veď Pilát sám hovorí: „Nenašiel som na ňom nič, za čo by si zasluhoval smrť.“ Pilát počuje dorážanie židovského sanhedrinu – bažia po ukrižovaní Krista, a pritom neváhajú spochybňovať jeho osobu. Vníma vnútropolitické pnutie medzi ním a Herodesom, ktoré sa prostredníctvom osoby obžalovaného Krista prinavrátilo na dobrú cestu. Počuje doliehanie svojej vlastnej manželky, ktorá podivne obhajuje Krista. A, samozrejme, je tu hlas svedomia. Potrebujete ešte niečo? Čo by ste robili vy? Ako by ste sa zachovali? Pane, daj, nech umŕtvujeme hriech vo svojom srdci.

Liturgia: Júd 1, 11 – 25, zač. 78; Lk 23, 1 – 34a. 44 – 56, zač. 110; každ. antif.; menl. časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK

9. február

Mučeník Nikefor

Pôjdeme s vami, lebo sme počuli, že
s vami je Boh. (Zach 8, 23c)

Slovo proroka Zachariáša je Božím výhľadom na mesiášsku spásu. Ktorý národ by netúžil po tom, aby bol Boh prítomný uprostred ľudu? Prvýkrát túto výsadu vydrankal u Jahveho Mojžiš pri obnovení zmluvy Desatora. Mojžiš povedal: „Ak ty sám osobne nepôjdeš s nami, nevyvážaj nás odtiaľto.“ A po ňom ďalší králi, sudcovia, proroci Izraela si uzurpovali túto výsadu vyvoleného, ale zároveň neverného a nevďačného národa. Preto sám Boh musel ustanoviť inú zmluvu, nekončiacu. Nepostavenú na ľudských prísluboch, na ľudskej slabosti, hriechnosti, ale predovšetkým na Božej láske, добрote, svätosti a spravodlivosti. Pôstnym časom sa pripravme na jej plnohodnotné prežívanie.

Aliturgický deň: šiesta hodinka: Zach 8, 7 – 17; večiereň: Zach 8, 19 – 23; zdržanlivosť od mäsa

SOBOTA

10. február

**Syropôstna sobota – spomienka úctyhodných pôstnikov
Mučeník Charalampés**

Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate
a ste preťažení... (Mt 11, 28)

Dnešný text evanjelia je jedným z dvoch, ktorý je na ikone Krista nachádzajúceho sa v základnom rade našich ikonostasov. V časoch, keď si naši dedovia a staré mamy nemohli zakúpiť Sväté písmo, tento text im bol školou duchovného života. V skorších časoch si v chrámoch podľa ikon Krista a Bohorodičky sadali do lavíc aj veriaci. Pred ikonou Krista muži a pred ikonou Bohorodičky ženy. Tak mohli vnímať najväčšie poslanstvo Božej múdrosti a lásky.

Liturgia: Rim 14, 19 – 26, zač. 115; Mt 6, 1 – 13, zač. 16 (rad.); Gal 5,22 – 6,2, zač. 213; Mt 11, 27 – 30, zač. 43 (pôstnikom); predobr. antif. a blažen.; menl. časti zo Syropôstnej soboty (HS: 204; PZ: 167; HP: 164)

NEDEĽA

11. február

Syropôstna nedeľa

Odchod do večnosti nášho prepodobného otca Konštantína Filozofa, mnišským menom Cyrila, učiteľa Slovanov
(presun zo 14. 02.)

Nezhromažďujte si poklady na zemi...
(Mt 6, 19)

V evanjeliu počúvame viacero usmernení a rád. V Knihe Jób čítame: „... ak si vzácne kovy budeš ceniť ako prach, a zlato z Ofiru ako kamenie z potoka, sám Všemohúci bude tvojím vzácnym zlatom, on ti bude dvojnásobnou mierou striebra.“ (Jób 22, 24 – 25) Jedno z usmernení hovorí o naviazanosti na bohatstvo. Je to najlepši röntgen našej duše. V istom domorodom kmeni sa volil na sedem rokov kráľ, ktorý mal neobmedzenú moc a bohatstvo. Ale po siedmich rokoch každého čakala smrť. Verte či nie, vždy bolo veľa mužov, ktorý napriek tomu kandidovali. Moc a bohatstvo im stáli za sedem rokov života. Dávajme si pozor, aby sme sa nedali zaslepiť mamonou na úkor nebeského kráľovstva.

Liturgia: Rim 13, 11b – 14, 4, zač. 112; Mt 6, 14 – 21, zač. 17 (rad.); Hebr 7, 26 – 28. 8, 1 – 2, zač. 318; Jn 10, 9 – 16, zač. 36 (svätému); predobraz. antif. a blažen.; tropár zo 4. hlasu a svätému, *Sláva*, kondak svätému, *I teraz*, kondak z triódy; ostatné z triódy a svätému (HS: 147, 364, 206; PZ: 100, 342, 168; HP: 101, 355, 165)

PONDELOK

12. február

**Začiatok Veľkého pôstu
Arcibiskup Meletios**

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem.
(Gn 1, 1)

Pri prvých slovách Biblie nás preniká neistota a zmiešané pocity. Ako by nie.

Človek sa stále zapodieva otázkou o stvorení sveta a jeho podstate. Táto myšlienka je nad naše schopnosti. Často sme ako slávny Aristoteles, ktorý už dávno nastolil filozofickú otázku, čo bolo skôr – sliepka alebo vajce? Text o stvorení sveta v Biblii nemôžeme považovať za vedeckú prácu. Je plný symbolov, prekrývajú sa v ňom rozličné literárne druhy, historické epochy a rôzne druhy realít. Ale predsa jedno nám dáva zmysluplnú odpoveď. Je to myšlienka, že to všetko stvoril Boh z lásky k nám.

Aliturgický deň: šiesta hodinka; Iz 1, 1 – 20; večiereň; Gn 1, 1 – 13, Prís 1, 1 – 20; **Zdržanlivosť od mäsa, mlieka a vajec + pôst.**

UTOROK 13. február

Prepodobný Martinián

... vystúpme na vrch Pánov, do domu Jakubovho Boha, nech nás poučí o svojich cestách... (Iz 2, 3)

Je najväčším paradoxom v dejinách spásy, že vyvolený národ, nespoznal a neprijal Boží plán. Zostal verný Starej zmluve, starej svätyni, z ktorej zostal už len múr nárekov. A tak sme svedkami naplnenia slov proroka o národoch, ktoré budú hľadať Boha, ktorého doteraz uctievali len Izraeliti v Jeruzalemskom chráme. Oni sa budú chcieť naučiť jeho prikázania, ktoré dostali na vrchu Sion, a podľa nich žiť. Budú túžiť po Pánovom slove, ktoré Kristus ohlásil svojou smrťou a oslávil svojím zmŕtvychvstaním. Týmto obrazom prorok znázorňuje silu a mierumilovnosť kresťanskej náuky. Boh nikomu nič na silu nevnučuje. O to viac jej budme neoblomne verní my.

Aliturgický deň: šiesta hodinka; Iz 1, 19 – 2, 3; večiereň; Gn 1, 14 – 23; Prís 1, 20 – 33

STREDA 14. február

Prepodobný Auxencius

I požehnal siedmy deň a zasvätil ho... (Gn 2, 3)

Završením stvorenstva a jeho dokonalosti bolo stvorenie človeka. Tento deň Boh požehnal. Boh prežíval radosť sám v sebe a vo svojom stvorenstve. Z tohto dôvodu sa ľuďom rovnako prikazuje nevykonávať žiadnu prácu. Každú nedeľu, siedmy deň týždňa, máme vzdávať vďaky Bohu. A keďže to máme robiť čo najdôkladnejšie a najúčinnejšie, má to byť prostredníctvom eucharistického slávenia. Aj počas Veľkého pôstu, keď sa neslávi v dni týždňa, je slávená každá nedeľa. Nedeľa nemá byť časom leňošenia a spánku, ale aktívnou a živou oslavou Boha.

Služba VPD: Gn 1, 24 – 2, 3; Prís 2, 1 – 22; stichiry na 10 veršov: 6 z triódy zo stredy

prvého týždňa Veľkého pôstu a 4 apoštolovi; *Sláva, I teraz*, bohorodičnik; zdržanlivosť od mäsa (MM 16, 47)

ŠTVRTOK 15. február

Apoštol Onezim

A Pán, Boh, dal vyrásť zo zeme..., i stromu života v strede raja a stromu poznania dobra a zla. (Gn 2, 9)

Strom života je symbolom nesmrteľnosti. Druhý strom, čo bol takisto v strede raja, bol „stromom poznania dobra a zla“. Nemá však meno podľa toho, že by v sebe mal niečo dobré či zlé, ani preto, že by jeho ovocie obohatilo vedomosti človeka. Meno má odtiaľ, že toto poznanie je Božím privilegiom. Uvedomme si Božiu dobrotu, svätosť, dokonalosť, lásku a našu ľudskú nedokonalosť. Boh dal život svojho Syna za náš hoc aj ten najmenší hriech. Prijmime Božiu ponuku s najväčšou zodpovednosťou, vierou a láskou.

Aliturgický deň: šiesta hodinka; Iz 2, 11b – 21; večiereň Gn 2, 4 – 19; Prís 3, 1 – 18

PIATOK 16. február

Muč. kňaz Pamfil, Porfyrios a ich spol.

Nesmiete jesť z nijakého rajského stromu! (Gn 3, 1b)

Hriech má svoju psychológiu, ktorá spočíva v zmätenom myslení svedomia. Vždy sa začína znehodnotením jeho hodnôt. To poukazuje na omyl u Evy, keď vysvetľuje Boží zákaz jesť zo stromu, pretože tvrdí, že nemajú jesť zo stromu „v strede raja“. Pozorný čitateľ vie, že v strede raja boli stromy dva. „Strom poznania dobra a zla“ a „strom života“, z ktorého Boh jesť nezakázal. Eve sa tak zastiera pohľad na dobrotu Boha, ktorá sa zračí v strome života, a Boh sa v jej očiach cez zákaz jedinej veci zrazu stáva zlým a nemilujúcim. Tým robí aj samého Boha klamárom, a tak je dielo zlého, ktorý začal rozhovor nevinnou otázkou, dokonané. V čase pôstu si zachovajme správnu definíciu svedomia. Je ňou hlas Boha v našom srdci.

Služba VPD: Gn 2, 20 – 3, 20; Prís 3, 19 – 34; stichiry na 10 veršov: 1 sloha z triódy z piatka prvého týždňa Veľkého pôstu, 4 mučeníkom podľa hlasu a 4 Teodorovi Tirónovi; *Sláva*, Teodorovi Tirónovi, *I teraz*, dogmat 4. hlasu; po zaambónnej modlitbe sa svätí kolyva; zdržanl. od mäsa (MM 17, 40, 52)

SOBOTA 17. február

Prvá pôstna sobota – pamiatka na div kolyvy

... ale preto, že nie ste zo sveta, že som si vás ja vyvolil zo sveta, svet vás nenávidí. (Jn 15, 19)

V byzantskej tradícii naša cirkev včera slávila posvätenie kolyvy, ktoré je späté s dnešným svätým veľkomučeníkom Teodorom Tironom. Ten bol za cisára Maximiliána odsúdený na smrť hladom. Vo väzení sa mu zjavil sám Kristus a posilňoval ho slovami: „Neboj sa, Teodor, ja som s tebou. Neprijímaj pozemskú stravu a pitie, lebo budeš v inom živote, večnom a nepominuteľnom so mnou na nebesiach.“ Vtom sa v jeho cele zjavilo veľa anjelov a celá väznica sa rozžiarila. Po tejto udalosti ho vypočúvali a odsúdili na upálenie. Tak oslávil Boha mučeníckou smrťou. Učme sa umŕtvovať žiadosti a potreby tela pre večné hodnoty duchovného života.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho: Hebr 1, 1 – 12 zač. 303; Mk 2, 23 – 3, 5 zač. 10 (rad.); 2 Tim 2, 1 – 10, zač. 292; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52; predobraz. antif. a blažen.; tropár Teodorovi, *Sláva*, kondák Teodorovi, *I teraz*, podľa predpisu; ostatné Teodorovi (HS: 207; PZ: 170; HP: 166)

NEDEĽA 18. február

1. pôstna nedeľa – nedeľa Ortodoxie Rímsky pápež Lev

Odkiaľ ma poznáš? (Jn 1, 48)

Pred dnešným evanjeliom je stať, v ktorej čítame, ako Jánovi učeníci nasledovali Ježiša. Na druhý deň Ježiš povoláva Filipa a Natanaela, pričom Filip hovorí: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci.“ Nie učeníci našli Ježiša, ale Ježiš našiel ich. Boh nás pozná a vie o nás všetko. Vidí našu bezradnosť, úbohosť a nemohúcnosť, preto nás miluje veľkou láskou. Dnešná nedeľa má prívlastok Nedeľa ortodoxie a hovorí o pravej viere. Kňaz sa na hodine náboženskej výchovy opýtal nepozorných žiakov: „Chlapci, kde býva Boh?“ Chlapci sa zasmiali a nechápavo sa na seba pozerali. Keď sa utíšili, kňaz odpovedal sám: „Boh býva tam, kam ho ľudia nechajú vstúpiť.“ Chlapci si uvedomili, že to má byť ich srdce. Začali byť poslušní a pozorní. Nech nás toto zamyslenie privedie na otázku, ako my poznáme Boha. Túžime ho poznať intenzívnejšie a hlavne poznať ho v Duchu a pravde?

Liturgia sv. Bazila Veľkého: Hebr 11, 24 – 26. 32 – 40; 12, 1 – 2a, zač. 329b; Jn 1, 43 – 51, zač. 5; predobraz. antif. a blažen.; tropár z 5. hlasu a *Klaniame sa tvojemu...*, *Sláva, I teraz*, kondak z triódy, prokimen, *Aleluja* a pričasten z triódy; namiesto *Dóstojejně je...* sa spieva *Z teba, Milostiplná...* (HS: 148; 208; PZ: 101; 171; HP: 102; 168)

Andrej Šambronský

Napíšte, čo vám príde
do hlavy, čo práve,
a či máte možnosť
si niečo zobrať.

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

S hlbokým zármutkom oznamujem všetkým príbuzným a známym, že ma navždy opustila chuť k práci. Večná jej pamiatka.

pixnio.com

ČIERNY HUMOR

Troja horolezci lezú na K2 a jeden z nich nešťastnou náhodou sklzne a padne do trhliny. Ostatní kričia:

„Si v poriadku?“

„Neviem, ešte letím.“

Videli ste už dom Stevieho Wondera? Ani on nie...

Rozprávajú sa dvaja kamaráti:

„Si počul, že Pištov pohreb preložili z pondelka na stredu?“

„A čo? Vari sa mu polepšilo?“

Stretnú sa dvaja známi:

„Nazdar, čo máš nového?“

„Žena mala autonehodu. Dochrákala sa, bude musieť ísť aj na plastickú operáciu.“

„To je strašné!“

„Ale lekár povedal, že po tej operácii bude vyzeráť ako pred nehodou.“

„To je strašné!“

Ako voláte psa bez nôh?

Je jedno, ako ho voláte, aj tak nepríde.

„Hej, ty s tým monoklom, zaspievaj hymnu!“

„Kto? Ja? Ja nemám monokel...“ Buch!

„Nad Tatrou sa blýska...“

Je noc a šoféra zastaví stopár. Nasadne do auta a vraví zachrípnutým hlasom:

„Nie je to pre vás nebezpečné zobrať do auta stopára takto v noci? Čo keby som bol vrah?“

Šofér sa naňho pozrie a s úsmevom vraví:

„Je nepravdepodobné, že by sme sa tu stretli takto dvaja.“

Koľko rokov je otec Jozef Matejovský farárom farnosti Košice-Furča?

Koľko rokov mal otec Anny Tabačákovej, keď sa z neho stala polosirota?

Na aké bojiská je rozdelená Ženská pôstna výzva?

Ako sa volá veliteľ jednotky v Afganistane, ktorá zneškodňuje výrobné výbušnín?

Koľko ľudí sa pred Vianocami modlilo za slovenských biskupov?

N D N E R T I Y V L Á D A E E V A
R O N O D Š K E T O K C O N Č K O
P V T A O U A L B D I A O A I S H
T O N L T K Í A M N C K E T N N Á
L S D B I I M D Ž I A K E O E K S
Á Y Ž M A A L A N P O N E V U A R
M O R B E Š Ť A S T I E N E L I Z
P E Ť A L T T U V K Y K P A Š Á Ť
T O A A D S D A A K A T O S P S B
T A C H U R O P L D R O K T L N L R
K A Ž O K P L O B A R S A V A N A
T Á K U D K V I A V T V Š N Ý M D
A K Č I Ž Y L V M Y Y S A L V I A

Legenda: AORTY, BAŠTA, BLANA, BRADA, DONOR, DUKÁT, HNEV, INDOL, KINETIKA, KOALA, KOTVA, KOŽAK, KRAVY, KVALITA, LIBRA, LOTOR, LYŽIČKA, MASKA, MILODARY, MYDLO, OBAMA, PAKONE, PANNA, PIKOLA, PODMET, POCHODY, PORUCHA, POTÁŠ, PSOTA, SAVANA, SNINA, SOPKY, STANICA, SUDOKU, SVADBA, ŠLACHA, ŤAŽNICA, TERMIKA, TIENE, TREND, TUKY, VIOLA, VLÁDA, VLASY, VODKY, ZÁPLAVY

Tajničku osem-smerovky tvorí 44 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov alebo inzeracia@casopis-slovo.sk.

Správne riešenia z čísla 1: **Biblická doplňovačka:** Pamätaj, že úspech je vždy ovocím námahy. **Osemsmerovka:** Oči sú okno do srdca i duše.

BIBLICKÁ DOPLŇOVAČKA

Stačí vyhľadať tie správne slová. V legende máte štyri údaje: skratku knihy, číslo kapitoly, číslo verša a poradie slova. Pošlite a vyhrajte *Rodinnú Bibliu*.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P

LEGENDA: **A:** Ž 35, 9, 5; Gn 32, 4, 3; **B:** Joz 10, 1, 2; **C:** Sir 3, 32, 10; **D:** Dt 15, 19, 1; Iz 2, 2, 10; **E:** Ez 43, 7, 2; Lv 8, 12, 2; **F:** Iz 65, 16, 4; Prís 12, 25, 4; **G:** Heb 12, 3, 7; **H:** Ez 39, 21, 5; Bar 4, 22, 12; **I:** Gn 10, 11, 6; Dt 4, 4, 11; **J:** Job 21, 23, 4; Pies 5, 4, 3; **K:** Ex 2, 5, 11; **L:** Lv 2, 3, 4; **M:** Ex 14, 19, 4; Ez 5, 5, 2; **N:** Ž 22, 11, 2; 2 Sam 19, 36, 6; **O:** Mt 22, 18, 5; **P:** Jer 43, 12, 7; Sir 3, 18, 8.

DAROVALI NA SLOVO

Helena Varchulová, Svidník, 13 eur; Kvetoslava Popovičová, Zemplínska Teplica, 13 eur; čitatelia časopisu, Dvorianky, 23 eur; čitatelia časopisu, Drienov, 30 eur; čitatelia časopisu, Humenné, 48 eur; Michal Novotný, Žiar n/ Hronom, 13 eur; čitatelia časopisu, Falkušovce, 7 eur; čitatelia časopisu, Fulianka, 40 eur; čitatelia časopisu, Nacina Ves, 9 eur; čitatelia časopisu, Hraň, 30 eur; čitatelia časopisu, Vyšná Olšava, 13 eur; p. Andrejčinová, Cabov, 12 eur; Mária Rejtová, Poruba pod Vihorlatom, 63 eur; Igor Suchý, PhD., Ružomberok, 13 eur; Žaneta Vašková, Michalany, 13 eur; čitatelia časopisu, Bačkov, 37 eur; čitatelia časopisu, Rozhanovce, 24 eur; čitatelia časopisu, Šamudovce, 15 eur; čitatelia časopisu, Trnava pri Laborci, 25 eur; čitatelia časopisu, Kružľov, 24 eur; čitatelia časopisu, Ladomirová, 8 eur; čitatelia časopisu, Prakovce, 5 eur; čitatelia časopisu, Stropkov-V. Hopka, 6 eur; čitatelia časopisu, Stará Ľubovňa, 14 eur; čitatelia časopisu, Hanušovce n. T., 14 eur; Ľudmila Molčanová, Ľubotice, 33 eur; Teodózia Kompérová, Košice, 13 eur; čitatelia časopisu, Čertižné, 26 eur; čitatelia časopisu, Ľutina, 35,50 eura; Monika Kandráčová, Krásna Lúka, 26 eur; čitatelia časopisu, Čičava, 79 eur; Martin Migra, Turany, 63 eur; Ľubica Bačová, Poprad, 63 eur; Slávka Tejbusová, Prešov, 13 eur; Vladimír Pasok, Prešov, 20 eur; čitatelia časopisu, Milpoš, 12 eur; Ján Grošík, Vranov nad Topľou, 130 eur; Peter Nedoroščik, Prešov, 13 eur; Tadeáš Gavala, Prešov, 13 eur; Helena Kolpaková, Šarišské Sokolovce, 23 eur; čitatelia časopisu, Bardejov-Družba, 41 eur; čitatelia časopisu, Košice-Nad jazerom, 34,10 eura; Helena Zavačká, Ľubica, 13 eur; Mária Tabaková, Martin, 33 eur; Anastázia Fellegiová, Záhradné, 13 eur; čitatelia časopisu, Rokyty pri Humennom, 18 eur; čitatelia časopisu, Prešov, 58 eur; Juraj Zimovčák, Prešov, 13 eur; p. Policianová, Prešov 13 eur; Juraj Popovič, Prešov, 13 eur; Oľga Baranovičová, Prešov, 13 eur; Helena Pancuráková, Prešov, 13 eur

Všetkým darcom vyslovujeme veľkú vďaku na mnohaja i blahaja lita.

BLAHOŽELÁME

Milý otec **Matúš Sejka**, pri príležitosti vašich 30. narodenín, ktoré oslávite 9. februára 2024, vám prosujeme hojnosť Božích milostí, plnosť darov Svätého Ducha, pevné zdravie

a ochranu Presvätej Bohorodičky. Ďakujeme zo srdca za obetavú duchovnú službu, ktorú robíte.

Na mnohaja i blahaja lita!
vďační veriaci z filiálky Vevec

SPOMÍNANIE

2. januára 2024 uplynulo päť rokov, čo nás navždy opustil **Matej Hlohín**, obetavý člen našej farskej rodiny, predseda farskej rady Farnosti Narodenia Panny Márie v Michalovciach, drahý otec, manžel a dedko.

Christos voskresel!

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – február

50 rokov: Eva Bardzáková, Košice; Mgr. Zdeno Jenčuš, Seniakovce

60 rokov: Anna Bodnárová, Bajany; Alžbeta Bodnárová, Košice; Iveta Rošková, Voľa; Mária Sejnová, Strihovce; Mons. prof. Peter Šturák, Šarišské Michalany

70 rokov: Ing. Mikuláš Hučko, Košice; Jozef Petrik, Davidov

75 rokov: Anna Bačišinová, Hlinné; Andrej Beňo, Nižný Hrušov; Mgr. František Fejko, Vranov-Lomnica; Ján Kmec, Dlhé Klčovo; Vasil' Moškurjak, Sečovce; Mária Muliková, Košice; prof. MUDr. Ján Murín, Bratislava; Mária Piskoriková, Lomné; Jolana Zubaľová, Vinné

80 rokov: Helena Berešová, Michalovce; Emília Brecková, Nižná Rybnica; Ľudmila Čorejová, Zbudza; Katarína Gajdošová, Vyšný Kazimír; Paulína Giduškova, Davidov; Na-

dezda H. Halko, Mt. Kisco (USA); Ján Ivančo, Šarišský Štiavnik

85 rokov: MUDr. Pavol Čandík, Vranov-Čermerné; Júlia Jakabová, Hraň; Július Vaško, Kuzmice

90 rokov: Irena Kuzemková, Pusté Čermerné

OZNAMY

Pôstna duchovná obnova v DFC v Stropkove

Duchovná obnova sa začína v piatok 1. marca 2024 o 18.00 a končí v nedeľu 3. marca obedom

e-mail: duchovnecssr@gmail.com

Vedie: otec Pavol Tomko CSsR

príspevok 120 eur

Mariánska duchovná obnova v DFC v Stropkove

Duchovná obnova sa začína v piatok 24. mája 2024 o 18.00 a končí v nedeľu 26. mája obedom

e-mail: duchovnecssr@gmail.com

Vedie: otec Jozef Troja CSsR

príspevok 120 eur

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
  - lineárny a magnetický pohon zvonov
  - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
  - zvonové drevené a oceľové konštrukcie
  - nové zvony a srdcia zvonov
  - vežové hodiny a kladivá zvonov
  - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

Viac o inzercii: inzercia@casopisslovo.sk

Slovo oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk; ročník 56; periodicita vydávania: dvojtýždenník
Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov, tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263
Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959

SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, VS: vaše PSČ
Vydavateľ: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622

Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č. j. 3317/99
Šéfredaktor: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
Redaktori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD. (cenzor@casopisslovo.sk)
PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (redakcia@casopisslovo.sk)
Mgr. Richard Fučko (spravodajstvo@casopisslovo.sk)
Bc. Maroš Tažik (inzercia@casopisslovo.sk)

Jazyková úprava: PhDr. Adriana Matoľáková, PhD.
Distribúcia a grafika: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
Cenzori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
Redakčná rada: vL. prof. ThDr. ICDr. Cyril Vasil' SJ, PhD., vL. Peter Rusnák, vL. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., vL. Milan Chatur CSsR, vL. SEODr. Milan Lach SJ, Mgr. Ján Hreško, Mgr. Daniel Dzurovčin, Mgr. Stanislav Gábor, PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD., PhDr. Valéria Juričková, PhD., HELic. Martin Mráz, Michal Onderko nml., prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/redakcia/. Za obsah inzerátov neručíme. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené na webovej stránke <http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>.

Pri zasielaní príspevkov použite jeden z týchto špecifických symbolov: 700 (časopis, prípadne zverejnenie príspevku), 1700 (iba časopis), 2700 (iba príspevok), 7700 (anonymný príspevok), 777 (priatelia časopisu Slovo), 999 (eSlovo).
Variabilný symbol: vaše PSČ. Konštantný symbol: 0558

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin
Distribúcia: Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08
Uzavierka pre číslo 05/2024: 07.02.2024

Titulná strana: Slnko v lese (freepik.com)

Jarná zbierka na charitu

Podporte charitné dielo

- Finančným darom v chráme počas Prvej pôstnej nedele (18. februára 2024)
- IBAN: SK17 0200 0000 0046 5312 4658
Variabilný symbol: 6622

PAY by square

www.gkcharita-po.sk

Lutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31
Každý deň: **svätá liturgia** (18.00h)
Sobota: **svätá liturgia** (10.00h)
Nedeľa: **svätá liturgia** (08.00h, 10.00h na Mariánskej hore, 18.00h)

11.02. Korunka Božieho milosrdenstva (16.15 h), Akatist požehnania rodín (16.30 h), **svätá liturgia** s modlitbami za oslobodenie a uzdravenie (otec P. P. Hal'ko, prešovský exorcista) (17.00h)

Michalovce, bazilikaredepmptoristi.sk, 0902 275 145

16.02. **Svätá liturgia**, Moleben k sv. Gerardovi s uctením si relikvií prvého stupňa sv. Gerarda a požehnaním šatkou sv. Gerarda (18.00h)

Klokočov, klokokovgrkat.sk, 0911 105 908
22.02. **Svätá liturgia** s modlitbami k sv. Charbelovi za uzdravenie (17.30h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828
Každý deň: **svätá liturgia** (10.30h)

02.03. **Fatimská sobota**: modlitba večeradla (09.30 h), **svätá liturgia** (10.30h)

03.03. **Malá púť**: uctenie si ikony Presvätej Bohorodičky, Akatist k Presvätej Bohorodičke a rozjímavý ruženec (09.00 h), **svätá liturgia** (10.30h)

centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7

09. – 11.02. **Kurz Rúť** je evanjelizačný kurz pre manželov, ktorého zmyslom je posilniť, oživiť a uzdraviť vzťah manželov. Príspevok na kurz je 170 eur za manželský pár.

08. – 10.03. **Kurz RMM (Rodičovstvo misia možná)** o výchove detí. Chcete sa zamyslieť nad výchovou svojich detí? Hľadáte praktické rady alebo chcete nájsť odpovede na svoje otázky o výchove? Veríme, že na tomto kurze to všetko nájdete. Príspevok na kurz je 170 eur za manželský pár.

14. – 19.03. **Seminár Otcovo srdce** prináša skúsenosť s Otcovou láskou. Táto škola ponúka autentické poznanie Boha a jeho lásky k tebe. Príspevok na seminár je 195 eur.

21. – 24.03. **Kurz prípravy na manželstvo**. Ak sa chystáte na svoj svadobný deň alebo o ňom ešte len uvažujete, urobte pre svoju spoločnú budúcnosť ešte niečo, čo váš vzťah posilní. Dajte svojej vysnívanej svadbe ešte jedno kritérium – kvalitnú prípravu. Príspevok na kurz je 100 eur za osobu.

koinoniapo.sk,

f koinonia ján krstiteľ' prešov
Komunitný dom Záborské

Nedeľa a sviatky: **svätá liturgia** (09.30h) na Youtube

Štvrtok: **Večer chvál a modlitieb za uzdravenie** (18.00h) na Youtube

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com

Ruženec za závislých:

Pondelok 17.00 Poprad

Štvrtok 17.15 Svidník

Klub Prešov: +421 907 197 990

romskamisia.sk, savore.sk, 0915 951 081

04.02. **SAVORE KURKE** (Centrum rómskej misie Savore Sigord): **svätá liturgia** (10.00 h), biblické vyučovanie (13.00 h), chvály (15.00 h)